Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси
Марказий Қўмитасининг рўзномаси

1991 йил 20 апрель
ШАНБА
№ 77 (5.119).
БАҲОСИ 8 ТИЙИН

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган ◆ Ҳафтада беш марта чоп этилади

ҲАММА—УМУМХАЛҚ ҲАШАРИГА!

ЎЗБЕКНИНГ ЯРАШИҚЛИ УДУМИ

Мен қрим татари фарзандиман. Ўзбеклар юртида туғилиб ўсдим, вояга етдим. Миллий мактабда билим олдим, олий маълумотли агроном бўлдим. Шу боисдан ўзбек урф-одатлари, анъаналари қалбимга яқин ва азиз. Бир-бирини ҳурматлаш, ўзаро ёрдам, меҳр-оқибат дўстлик ришталарини мустаҳкамлайди.

Ҳашар ўзбекларнинг энг ярашиқли удумларидан бири. У асрлардан асрларга, наслллардан наслларга ўтиб, сайқал топмоқда. Зотан, куч бирликдадир. Жамоамиз меҳнат аҳли бугунги ҳашарни кўтаринки руҳда ўтказишга аҳд қилган. Мутахассислар, бригада етакчилари, маҳалла фаоллари, уруш ва меҳнат фахрийларининг фикри бир жойдан чиқди. Улар амалга ошириладиган хайрли ишларга бош-қош бўладилар. Ҳашар муносабати билан талай режаларни белгилаганмиз. Чунончи, сеялка киролмаган ерларга чигит экилади. 10 та пахтачилик бригадаси дала шийпони таъмирланади, жиҳозланади. Жамоа учун ажратилган далаларга сабзавот-полиз экинлари экилади. Сут-товар фермаси, жамоа идорасида ҳам шунга ўхшаш тадбирларни амалга ошириш кўзда тутилган.

Кўприкбоши, Пастки чек, Баланд чек, Раиш маҳаллаларининг шоҳ кўчалари тозаланади, деворлар оқланади. Ариқлар четига гул ва кўчатлар ўтқазилади. Бу юмушларни маҳалла комитетларининг раислари ташкиллаштирадилар ва назорат қиладилар. Катта ҳашарни сафарбарлик билан ўтказган, ободонлаштиришда намуна кўрсатган жамоаларни, бригадаларни рағбатлантириш ниятидамиз. Шу куни 6 гектар майдонга помидор кўчати ўтқазилади, янги барпо қилинган 10 гектарли боғга дастлабки ишлов берилади. Умумхалқ ҳашарида 700 дан зиёд киши иштирок этади. Улар ҳар қачонгидан унумлироқ меҳнат қилиб, белгиланган топшириқни 1,5—2 ҳиссадан адо этишни дилга тукканлар. Тахминий ҳисоб-китобларга қараганда, жамғармага 1500 сўм пул тушади. Уни қандай мақсадлар учун сарфлаш режасини ҳам тузиб қўйганмиз. Хўжалигимизда 100 га яқин кам таъминланган, ёрдамга муҳтож оилалар бор. Биринчи навбатда уларга эътибор берамиз. Ҳашар куни 11 хонадонга икки килограммдан гўшт тарқатилади. Жамоамиз аъзоси Орзихон Қорабоева турмуш ўртоғидан бева қолган. Тўрт нафар фарзандини оқ ювиб, оқ тараб ўстираяпти. Унга жамғармадан моддий ёрдам кўрсатмоқчимиз. Кекса онахон Қорасоч Юсупованинг уйи таъмирлаб берилади. Бу ҳам ҳашар ҳисобидан қилинади. Мақсадимиз битта: у ҳам бўлса қишлоқ меҳнат аҳлига мадад бериш, турмуш шароитини яхшилашга кўмаклашишдан иборат.

Жамоамиз аъзолари анъанавий ҳашарда ибратли ишларни амалга оширишларига ишонаман. Улар ўртасидаги меҳр-оқибат, ўзаро ҳурмат, фидойилик шундай дейишга асос беради. Хўжалигимиз уруғчиликка ихтисослашган. Ўтган йилги натижалар чакки бўлмади. Мавжуд 552 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 27,2 центнердан ҳосил етиштиришимиз керак эди. Агротехник тадбирларни ўз вақтида, сифатли ўтказиш натижасида бу кўрсаткич 33 центнерга етди. Абдукарим Йўлдошев, Холдор Умаров, Машраб Аҳмедов бошлиқ бригадаларда эса ҳосилдорлик янада юқори: 40—42 центнерни ташкил этди. Тайёрланган хом ашёнинг асосий қисми юқори навларга қабул қилинди. Йиллик режани вилоятдагина эмас, водийда ҳам биринчи бўлиб бажардик. Деҳқонларимиз ана шундай бир сўзли, мард, танти одамлар.

Даромад ҳам меҳнатга яраша: 2 миллион 250 минг сўмдан зиёд. Соф фойда 310 минг сўмни ташкил этди. Натижада маданий-маиший соҳадаги тадбирларни жадаллаштириш имкони туғилмоқда. Аълочи талабаларга ҳар ойда 20 сўмдан мукофот пули бераётирмиз. Ночор оилалардаги болаларга 15 сўмдан ёрдам тарқатишни одат тусига киритдик. Камқон аёлларга бепул гўшт, қанд, ёғ улашилаяпти. Бугина эмас, аҳолини уй-жой билан таъминлаш, томорқа хўжалигини ривожлантириш борасида ҳам силжишлар бор. Ўтган йили 182 оилага 12 сотихдан ер бердик. Бу йил эса уй қуриш учун жамоамиз аъзоларига 58 гектар, «Андижон» нефть кони ишчиларига 23 гектар майдон ажратдик.

Бу йилги баҳор мавсуми хийла тиғиз келди. Дала ишларини ўз вақтида ўтказиш учун астойдил меҳнат қилинаяпти. Чигит экиш бошлангунча ҳосилга кирган боғларни қаровдан чиқардик. Бедапояларга биринчи ишлов берилиб, дон учун маккажўхори экилди. Сабзавот ниҳоллари парвариши бошлаб юборилган. Чигит экиш қисқа муддатда — 10 кун ичида тугалланди. Дастлабки экилган майдонларда уруғ униб чиқа бошлади.

Кўкламги юмушларимиз бир қадар изга тушди. Чала қолганини ҳашар йўли билан ниҳоясига етказамиз. Жамоа ҳудудида яшаётган каттаю кичик аниқ мақсад билан ҳаракат қилади. Бошқарув ҳайъати ходимлари эса идора биноси атрофини тартибга келтириш, гул кўчатлари экиш, дарахтларни оқлаш билан шуғулланишади. Ҳар бир дақиқа ҳисобда тутилади. Кун охирида бош мутахассислар, партия, комсомол, касаба уюшмаси раҳбарлари, бригада бошлиқлари, маҳалла фаоллари иштирокида амалга оширилган ишлар таҳлил қилинади. Шу тариқа ҳашар кунидаги меҳнат фаолиятимизнинг дастлабки даврига якун ясаймиз. Ўйлаймизки, бугунги тадбир хўжалигимизда уюшқоқлик, сафарбарлик кўригига айланади.

Н. ДОМБОЕВ,
Хўжаобод районидаги Улуғбек номли жамоа хўжалиги бошқаруви раиси.

Тошкент вилоятидаги А. Навоий номли жамоа хўжалиги сабзавоткорлари пойтахт аҳолисини қишин-ёзин сабзавот маҳсулотлари билан таъминлашади. Ҳозирги кунда тайёр бўлган саримсоқпиёз, редиска ва турли кўкатлар шаҳарликлар дастурхонига пешма-пеш жўнатилмоқда. Бунда колхозчилардан Шокир Мирсоатов ва Наргиза Файзиевалар ҳамкасбларига ўрнак бўлмоқдалар.

СУРАТЛАРДА: 1. Сабзавоткор Ш. Мирсоатов. 2. Хўжалик парткоми Б. Ғофуров (чапда) ва Н. Файзиевалар ҳосилдан мамнун.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

ВАҚТНИ БОЙ БЕРМАЙЛИК

Баҳор ҳар томонлама қулай келган йил камдан-кам бўлади. Баъзида қурғоқчилик деҳқон иродасини синовдан ўтказса, айрим кезда ёғингарчиликлар муаммоларни болалатиб юборади. Жорий йил кўклами ноз-неъмат бунёдкорлари учун катта ташвиш ва қийинчиликлар туғдирди. Жумҳуриятнинг қатор районларида кучли жала, сел ёғиб беда, сабзавот, маккажўхори экилган майдонларга, кошарлар, фермаларга жиддий зиён етказди. Табиий офат муносабати билан жойларда махсус комиссиялар иш олиб бормоқда. Улар қишлоқ кишиларининг мушкулини осон қилиш учун барча имкониятни ишга солишмоқда. Жумладан, маҳаллий ҳокимият ҳамда ҳукумат комиссияси саъй-ҳаракати туфайли табиий офатдан зарар кўрган Шаҳрисабз, Китоб, Яккабоғ районлари меҳнаткашларига уй-жой қуриш учун ер участкалари ажратилди.

Азамат деҳқонлар қанчалик қийин бўлмасин руҳан тушишмади. Улар сабот-матонат билан иш юритиб, чигит экишни иложи борича тезроқ тугаллаш, тўлиқ гектарлар ҳосил қилиш учун ички имкониятларни ишга солишмоқда. Бу йилнинг ўзига хос томонлари бор. Биринчидан, пахта майдонлари ўтган йилга нисбатан 180 минг гектарга қисқарди.

Иккинчидан, мавжуд майдоннинг 25—30 фоизига махсус сеялкалар орқали чигит қадалади. Бу илғор усул сўнгги йилларда айниқса Жиззах, Сирдарё, Наманган, Андижон вилоятларида кенг қўлланилмоқда. Учинчидан, Сурхондарё, Қашқадарё, Андижон, Наманган ва Самарқанд вилоятларида катта майдонларга барака уруғи эгат ва пушталарга экилади. Ҳаёт, тажриба бунинг афзалликларини яққол намоён қилмоқда. Негадир Фарғона, Тошкент, Сирдарё, Бухоро вилоятларининг кўпгина хўжаликларида мазкур усулга етарли эътибор берилмаяпти. Тўртинчидан, бу йил аксарият вилоятларнинг деҳқонлари эрта етиладиган С-9070, С-4727, Тошкент-6 ҳамда АН-Боёвут-2 чигит навини экишга эътиборни кучайтиришган. Зеро, бу навлар ўтган йили ҳам Самарқанд, Фарғона, Жиззах, Сирдарё вилоятларида тажрибадан яна бир бор ўтиб, юқори ҳосил олинди.

Об-ҳаво қийинчиликларига қарамай Сурхондарё, Бухоро ва Андижон вилоятларининг колхоз ва совхозларида экин-тикин мавсумига пухта тайёргарлик кўрилди. Ерга чигит қадаш оммавий бошлангунга қадар белгиланган майдонларга беда, маккажўхори, дон ва озуқа экинлари асосан экиб бўлинди. Шу ҳар дами олтинга тенг дамларда чигит экиш зўр уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Муҳим ишда Ленин, Марҳамат, Ромитан, Шўрчи, Жарқўрғон, Олтинсой, Ангор, Бўка, Оққўрғон, Пискент, Янгийўл ва Ғалаба районларининг аксарият хўжаликлари намуна бўлишмоқда. Омилкор, ташаббускор деҳқонлар фаолият юритаётган Янгийўл районидаги «СССР 60 йиллиги» жамоа хўжалиги, «Рассвет» совхози, Ғузор районидаги Майна Ҳасанова номли совхоз жумҳуриятда биринчилардан бўлиб муҳим агротехник тадбирни муваффақиятли якунладилар. Мавжуд имкониятдан унумли фойдаланмаётган, ғаниммат дамлар қадрига етмаётганлар ҳам бор. Хусусан, Хоразм ва Самарқанд областидаги ишлар кўнгилдагидек эмас. Шунингдек, Косон районидаги «Ленинград», Ленин номли, Нишон районидаги «ВЛКСМ XVIII съезди», Ҳамза номли совхозларда озуқа экинлари экишда қолоқликка йўл қўйилмоқда. Улар барча куч, имкониятни ишга солиб дала ишларини қизитиб юборишмаса, кузакда аттанг, деб қолишлари тайин.

Р. НАЗАРОВ,
Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги вазирлиги пахтачилик бошқармаси бошлиғи.

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ—ТИНЧЛИК ВА ФАРОВОНЛИК КАФОЛАТИ

АШХОБОД, 19 апрель. ЎзТАГ махсус мухбири Святослав Фенютин: дўстлик, ҳамжиҳатлик, миллий анъаналарни ҳурмат қилиш — тинчлик ва фаровонлик кафолатидир. Туркманистон жумҳурият рўзномалари бугунги сонларининг биринчи саҳифаси Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримовнинг ана шу сўзлари билан очилган. Газеталар ўзининг бугунги сонини Ўзбекистон давлат делегациясининг қардош республикага ташрифи бошланишига бағишлаган.

Ашхобод аэропортида самолёт пиллапоялари олдида И. А. Каримовни Туркманистон ССР Президенти С. А. Ниёзов кутиб олди.

Ашхободга Ўзбекистон Президенти билан бирга Қорақалпоғистон жумҳурияти Олий Кенгашининг Раиси, Ўзбекистон Компартияси Қорақалпоғистон жумҳурият комитетининг биринчи котиби Д. Н. Шамшетов, Президентлик Кенгашининг аъзоси, В. И. Ленин номли Тошкент Давлат дорилфунунининг ректори Э. Юсупов, Президент маслаҳатчиси Ш. С. Зиёмов, Ўзбекистон ССР халқ депутати Ш. Жўраев, Шовот район партия комитетининг биринчи котиби А. Қаландаров, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси қўлёзмалар илмгоҳининг директори А. П. Қаюмов, Навоий кон металлургия комбинатининг директори Н. И. Кучерский, жумҳурият давлат телекўрсатув ва радио эшиттириш комитетининг раиси Г. Ёқубов, Ўзбекистон ССР Ёзувчилар уюшмаси бошқарувининг биринчи котиби, СССР халқ депутати О. Ёқубов бирга келдилар.

Туркманистон Давлат делегацияси таркибида жумҳурият Бош вазири, Президентлик Кенгашининг аъзоси Х. А. Аҳмедов, Олий Кенгаш Раиси С. Н. Муродов, Президентлик Кенгашининг аъзолари Д. Бобоқулиев, С. Мўтаев, Н. Нурқличев, М. Б. Оразов, М. Ражапов, А. Ч. Чориев, Президент маслаҳатчиси М. Ойдоғдиев, Туркманистон ССР Фанлар академиясининг Президенти, СССР Фанлар Академиясининг мухбир аъзоси А. Г. Бобоев, халқ депутатлари Мари вилоят Кенгашининг раиси, вилоят партия комитетининг биринчи котиби К. М. Оразов, халқ депутатлари Чоржўй вилоят Кенгашининг раиси, вилоят партия комитетининг биринчи котиби Б. Тагандурдиев, жумҳурият давлат назорати комитетининг раиси Н. Аширов, давлат телекўрсатув ва радиоэшиттириш комитетининг раиси К. Аннамуҳамедов, жумҳурият Фанлар академиясининг вице-президенти М. Аннанепесов, кинорежиссёр, жумҳуриятда хизмат кўрсатган санъат арбоби Х. Какабоев, Туркманистон ёзувчилар уюшмасининг раиси Б. Худойназаров бор.

Ташриф дастурига Ўзбекистон ва Туркманистон давлат делегацияларининг музокаралари, расмий ҳужжатларни имзолаш, қардош жумҳурият ҳаёти билан танишиш каби тадбирлар киритилган.

Ташриф доирасида И. А. Каримов ва С. А. Ниёзовнинг СССРда жойлашган дипломатик ваколатхоналарнинг бошлиқлари билан учрашуви режалаштирилган. Ваколатхоналарнинг бошлиқлари ҳозир Туркманистон бўйлаб сафар қилишмоқда. Улар орасида бирлашган араб амирликлари, Хитой, Аргентина, Канада, Австрия ва бошқа мамлакатларнинг фавқулодда ва мухтор элчилари, муваққат ишлар вакиллари бор.

Ўзбекистон делегацияси таниқли туркман бахшиси Ораз Салир таваллудининг 115 йиллигига ва Туркманистонда Алишер Навоий кунларининг очилишига бағишланган тантаналарда қатнашади.

ОДАМЛАРНИНГ ДИЛИДАГИ ГАПЛАР

Ўзбекистон ССР Президенти номига келган хатларни ўқиб

Шу кунларда Ўзбекистон Президенти номига меҳнаткашлардан кўплаб хат ва телеграммалар тўхтовсиз келиб турибди. Уларнинг муаллифлари — оддий ишчилар, деҳқонлар, зиёлилар, уруш ва меҳнат фахрийлари, қаҳрамон оналар, мамлакатимизнинг олис ҳарбий қисмларида Ватан олдидаги йигитлик бурчини шараф билан адо этаётган ўзбекистонлик ёшлар...

Бу мактублар турли мазмунда бўлиб, уларнинг ҳар бирида, ҳар сатрида мураккаб ҳаёт нафаси, бугунги кун ташвишлари, эртаги умид-ишончлар сезилиб турибди. Қалб қўри ва кўз нури билан битилган бу хат ва телеграммаларда бутун мамлакатимиздаги каби бизнинг республикамизда ҳам амалга оширилаётган инқилобий ўзгаришлар — қайта қуриш, демократия ва ошкоралик тўғрисида, меҳнаткаш халқимиз манфаати учун қилинаётган амалий ишлар ҳақида, қатор муаммолар тўғрисида фикрлар билдирилган. Уларнинг айримлари Ўшда бўлиб ўтган воқеаларга тааллуқли, аксарият кўпчилигида эса одамларга кўрсатилган ва кўрсатилаётган катта ғамхўрлик учун Президентимизга чуқур миннатдорчилик сўзлари изҳор этилган.

Қашқадарё вилояти, Чироқчи районидан Р. Тиллаев, Самарқанд вилояти, Пахтачи районидаги «Ленинчи чорвадор» совхозидан У. Тошниёзов, И. Зокиров (ҳаммаси бўлиб хўжаликнинг 19 фахрийси имзо чеккан), Қорақалпоғистоннинг Мўйноқ районидаги Қозоқдарё овулидан Аллан Ешмуратов, Тошкент вилояти, Ғалаба районидаги «Коммунизм» совхозидан пенсионер Ортиқ Холиқулов, Бекобод районидан Абдубашир Мирмуҳамедов оиласи ва бошқалар ўзларининг мактуб ва телеграммаларида Президентнинг республикамиз халқининг турмуш фаровонлигини яхшилаш, ўлкада ижтимоий-иқтисодий вазиятни барқарорлаштиришга қаратилган куч-ғайратини кенг қўллаб-қувватлаётганликларини изҳор этганлар.

Мактубларда миллий муносабатлар, халқлар ўртасида дўстлик ва ҳамжиҳатликни янада мустаҳкамлаш масалалари алоҳида ўрин эгаллайди. Ўшлик А. Нуриддиновнинг мактубида, жумладан, шундай дейилади: «Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич, Ўш вилоятига қилган сафарингиз муносабати билан сизга Ўзган шаҳрининг Мажримтол маҳалласи аҳолиси номидан чуқур миннатдорчилик билдирамиз. Сизга сиҳат-саломатлик тилаймиз».

Ана шу вилоятнинг Ўзган шаҳридаги «Байналмилал» кўчасида истиқомат қилувчи Абдуғаффоров бу ерда яшаётган аҳоли шаънига айтилган самимий ва илиқ сўзлари ҳамда уларни маънавий томондан қўллаб-қувватлагани учун Президентимизга миннатдорчилик билдирган.

Андижон вилоятининг Марҳамат районидаги Алебаср кўча, 113-уйда яшовчи Мамадусмон Азизов Ўш воқеалари вақтида кишилар билан учрашиб, ҳолидан хабар олгани, уларга ҳамдардлик билдиргани учун кекса педагоглар номидан Президентга мингдан-минг раҳматлар айтади.

Мактубларнинг кўпчилиги Президентнинг шахсий томорқа хўжаликларининг эгалари бўлмиш деҳқонларга молиявий ёрдам бериш ва улар уюшмаси моддий-техника базасини мустаҳкамлаш тўғрисида яқинда чиққан фармони ҳақида.

Ҳазорасп районидан Машариб Қушназаров, Саъдулла Қурбонов, Розия Абдуллаева, Болтабой Жуманазаров, Хоразм вилояти саноат қишлоқ кенгашлари томорқа хўжаликлари уюшмасининг раиси Ҳалима Жумабоеванинг мактубида шундай дейилган: «Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич, бизлар шахсий ёрдамчи хўжаликлар уюшмаси аъзолари сифатида сизнинг 1991 йил 18 мартдаги фармонингизни зўр мамнуният билан кутиб олдик. Бизга моддий ёрдам кўрсатилишини деҳқонларга бўлган ғамхўрлик деб биламиз ва томорқа ерларимизда мўл ҳосил етиштирамиз деб ишонтирамиз. Сизни Наврўз байрами билан чин қалбимиздан муборакбод этамиз, сизга узоқ умр, сиҳат-саломатлик, ишларингизда улкан муваффақият тилаймиз».

Меҳнатобод район шахсий ёрдамчи хўжалик эгалари уюшмаси номидан А. Илашев йўллаган телеграммада шундай сўзлар битилган: «Нарх-наво ошиб, халқнинг турмуш шароити мураккаблашган ҳозирги даврда ночор деҳқон оилаларини қўллаб-қувватлаш ҳамда қишлоқ аҳлининг турмуш шароитини янада яхшилаш мақсадида шахсий ёрдамчи хўжалик эгалари уюшмасининг шахсий томорқа хўжаликларини ривожлантиришга ёрдам бериш фондини ташкил этиш учун бир миллиард сўм ажратиш ҳақидаги кўрсатмангиз районимиз халқини ниҳоятда тўлқинлантириб юборди. Бу хайрли ҳаракатингиз учун сизга самимий миннатдорчилигимизни билдирамиз».

Қашқадарё вилояти, Нишон районининг Ҳамза номли совхозидан Норбой Қаҳҳоровнинг мактубида жумладан, шундай дейилади: «Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич, Сизнинг бошқариш сиёсатингизни Қашқадарёда иш бошлаган пайтингиздан кузатиб келаман. Лекин негадир бу хатни ёзишга мени сизнинг «Комсомольская правда» рўзномасининг мухбири ва немисларнинг ҳафтаномаси мухбири билан қилган мулоқотингиз ундади...

Мулоқотда айтганингиздек, мулкчилик шаклларининг босқичма-босқич жорий этилиши, айниқса, ўзбекистонлик кадрларни хорижга тажриба ўрганишга юбориш ва қўшма корхоналар ташкил этиш бўйича олиб бораётган ишларингизни ўқиб севиндик, яйрадик. Бу нақадар ишончли ва аниқ йўл биз учун».

Сурхондарё вилояти Шеробод районидан фермер, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси Сулаймон Сатторов, қаҳрамон она Баракат Жўраева, шу вилоятнинг Шўрчи районидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалигидан қаҳрамон она Зилола Тоирова, Киров номли жамоа хўжалигидан ижарачи Теша Жўраев, Жарқўрғон районидан қаҳрамон она Турдихол Татиева, Хоразм вилояти, Хонқа райони Охунбобоев номли жамоа хўжалиги номидан Ёвқоч Абдуллаев, Янгиариқ райони шахсий ёрдамчи хўжаликлар эгалари уюшмасининг раиси А. Абдуллаева, Жарқўрғон район Совети раиси Ж. Нофалиев, район ижроия комитети раиси А. Раҳимов, район шахсий хўжалик эгалари уюшмаси раиси Т. Жовлиева, Сирдарё вилояти, Комсомол районидан бир гуруҳ уруш ва меҳнат фахрийлари, Ильич районининг Титов номли совхозидан 12 болали она Зарбуви Маликова ва бошқалар ҳам республикада шахсий томорқа хўжаликларининг эгалари — деҳқонларга молиявий ёрдам кўрсатиш ва улар уюшмаси модий-техника базасини мустаҳкамлаш тўғрисидаги фармон учун миннатдорчилик изҳор қилганлар.

Президент номига келган мактублар ичида Наврўзга бағишланганлари ҳам анчагина. Бу мактубларнинг муаллифлари ўз хатларида Наврўзнинг тикланганлиги ва унинг республикамизда умумхалқ байрами, деб эътироф этилганлиги тўғрисида, бу байрамнинг инсонпарварлик ва байналмилаллик моҳияти Ўзбекистонда яшаётган барча миллат ва элат вакилларининг қалбларидан чуқур жой олганлиги ҳақида, ўтган йилдагидек бу йилги Наврўз байрамида ҳам ҳар бир фуқарога иззат-икром кўрсатилганлиги, қариялар, болалар, беморлар, ногиронлар ҳолидан хабар олиб, бева-бечора ва боқувчисидан ажралганларга меҳр-шафқат кўрсатилганлиги тўғрисида ёзганлар.

(Давоми 3-бетда).

ЛЕНИН БИЗ БИЛАН

Тошкентда тантанали йиғилиш

Ленинизм ғоялари бепоён мамлакатимизда яшаётган миллионлаб кишилар турмушини ўзгартириб юборди. Катта авлод вакиллари бунёдкорик меҳнати қувончини ҳам, йўқотишлар аламини ҳам яхши эслашади... Совет социалистик давлати асосчисининг кўпгина ғоялари Владимир Ильич тасаввур қилганидек амалга оширилмади. Унинг янги ҳокимият моҳияти бюрократизм туфайли бузилиши эҳтимоли билан боғлиқ хавотирлари, афсуски, бир неча бор тасдиқланди. Лекин нима бўлганда ҳам Ильич номи миллионлаб совет кишилари хотирасида абадий сақланиб қолади.

19 апрель куни Тошкентда В. И. Ленин туғилган куннинг 121 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. А. Навоий номли театрга партия, уруш ва меҳнат фахрийлари, ишлаб чиқариш илғорлари, зиёлилар вакиллари, Қизил байроқли Туркистон ҳарбий округининг жангчилари келдилар.

Тантанали йиғилишни Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи котиби А. Й. Фозилбеков очди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби К. Ю. Юсупов маъруза қилди.

Йиғилишда ҳозир Ильич номига катта эътибор берилиши билан бир вақтда коммунизмга қарши умумий оқимдаги унга қарши шиддатли ҳуружлар ҳам бўлаётганлиги таъкидланди. Бу эса ташвиш уйғотмай қолмайди. Владимир Ильич тириклигида партияни ҳимоя қила олган эди, энди партияга инқилоб доҳийсини ҳимоя қилиш учун овозини баландлатиш навбати келди. Коммунистлар буни ўзларининг маънавий бурчлари деб билишмоқда. Қайта қуришнинг ҳозирги босқичида коммунизмга, Советларга қарши ва миллатчилик кайфиятларини авж олдиришга, барча бошқарув тузилмалари ҳамда умуман давлат негизларини бузиб ташлашга интилаётган бузғунчи кучларнинг ҳаракатлари мамлакатни фақат тартибсизлик ва бошбошдоқликка олиб келиши мумкин. Шундай мураккаб вазиятда В. И. Ленин ўргатганидек ҳаракатнинг умумий истиқболини аниқ тасаввур қилиш ҳамда ҳар бир ўтиш даврининг ўзига хослигини ҳисобга олиш муҳимдир.

Ўзбекистон Компартиясининг XXII съездида қабул қилинган ҳаракат дастурида иқтисодий, ижтимоий, сиёсий ва миллий муаммоларни ҳал этишга янгича ёндашилган. Ҳозирнинг ўзидаёқ Ўзбекистонда мулк, корхоналар, тадбиркорлик тўғрисидаги, банклар ва банк фаолияти, солиқ солиш ва солиқ инспекцияси ҳақидаги қонунлар амалда қўлланилмоқда. Олий ижроия ҳокимияти системаси тубдан ўзгартирилган.

Ўзбекистонда, бошқа кўпгина республикалардагидан фарқли ўлароқ, миллий даромаднинг ўсиши сақланиб қолмоқда, ёқилғи-энергетика, кимё-ўрмон, деҳқончилик—саноат комплексларида, машинасозликда катта ишлаб чиқариш қувватлари ишга туширилди. Шу билан бирга кўпгина қийинчиликлар ҳам борки, улардан кўз юмиб бўлмайди. Чакана нархлар ислоҳ этилган ҳамда бозор муносабатларига ўтилаётган ҳозирги шароитда республика аҳолисини ижтимоий ҳимоялаш юзасидан кўпгина ишлар қилинмоқда. Шу мақсадлар учун миллиардлаб сўм пул ажратилган.

Республика коммунистлари асосий мақсадга эришиш — халқ турмушини яхшилаш учун барча жамоат бирлашмалари ва амалий кучлар билан ҳамкорлик қилишга тайёрдирлар. Советларнинг ролини ошира бориб, социалистик қонунчиликни, интизомни ва тартибни ҳар томонлама мустаҳкамлаш зарур.

Социализмнинг ленинча концепцияси миллий масалани ҳал этиш ва ижтимоий тараққиётдан ажралмасдир, деб таъкидланди йиғилишда. Бу йўналишда республикада кейинги вақтларда кўпгина ишлар қилинди. «Наврўз» миллионлаб ўзбекистонликлар учун байрам бўлди. Ўзбекистон ҳудудида яшаётган бошқа миллатлар вакилларининг маданиятлари ва анъаналари ривожланиши учун кенг имкониятлар очилмоқда.

Тантанали йиғилишда Ўзбекистон ССР вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи котиби А. С. Ефимов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиблари А. Абдувосиқов, А. И. Икромов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Назорат комиссиясининг раиси Ш. М. Йўлдошев, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши раисининг ўринбосари Б. И. Бугров, Тошкент вилоят партия комитетининг биринчи котиби С. М. Мамарасуловлар иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

22 АПРЕЛДА В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУНГА 121 ЙИЛ ТЎЛАДИ

ТАБАРРУК НОМДА

Хўжалигимиз меҳнаткашлари шу кунларда ўзга куч, ғайрат-шижоат билан меҳнат қилишмоқда. Улар колхозимиз Ленин номи билан аталаётганлигидан ҳақли равишда фахрланадилар. Коммунистлар ибратли фаолиятлари, ватанпарварлик ташаббуслари билан улуғ номни эъзозлашмоқда. Бошланғич партия ташкилоти жанговарлиги ортиб бораяпти. Хўжалик бошқаруви, касаба уюшмаси комитети барча соҳани бирдек ривожлантириш, ноз-неъмат бунёдкорларининг унумли ишлаб, кўнгилли ҳордиқ чиқаришлари учун шароитни муҳайё этмоқда. Асосий тармоқ пахтачиликка илғор иш усуллари, фан ютуқлари тобора кенг жорий этилаяпти. Ўтган йили омилкорлик туфайли давлатга оқ олтин топширишда илдам қадамлар қўйилди. Қабул пунктларига 7.100 тонна ўрнига 7.700 тонна оқ олтин етказиб берилди. Ҳосилдорлик гектарига 30 центнерни ташкил этди. Умумий даромад биринчи маротаба 9 миллион сўмдан ошди.

Айни кунларда дала ишлари қизғин олиб бориляпти. Қувончлиси шуки, пахтачилик билан бирга пиллачилик ҳам ривожланиш йўлидан бормоқда. Умуман вилоятимизда ажойиб кумуш тола ижодкорлари жуда кўп. Оқдарё районидаги «Партия XXII съезди» жамоа хўжалигидан Баҳром Ҳайруллаев, Паст Дарғом районидаги Навоий номли колхоздан Хосият Ҳамидова, Иштихон районидаги Мурод Жўраев номли жамоа хўжалигидан Адашой Эшқувватова кабиларнинг иш тажрибалари кўпчилик мулкига айланмоқда.

Районимизда ўтган йили кумуш тола етиштиришда яхши натижаларга эришилди. Режадагидан кўп—376 тонна пилла тайёрланди. Катта хирмонга колхозимиз 47 тонналик пилласи билан ҳисса қўшди. Бу йил масъулиятли мавсумга пухта тайёргарлик кўрдик. Тутзорларга ишлов берилиб, парвариши ўрнига қўйилди. Кўплаб тут кўчатлари ўтқазилди. 800 қути қурт уруғига мўлжалланган инкубатория сифатли ремонт қилинди. Тажрибакорлар ипак қурти боқишни ихтиёр этган хонадонларда тушунтириш ишларини олиб бордилар. Бу хом ашёнинг харид нархи оширилганлиги қувончли ҳол. Энди бир килограмм олий нав пилла учун 25 сўм саксон тийин тўланади. Демак, сидқидил тер тўкиб, мўмай даромад олиш мумкин.

Очиғини айтиш керак. Ҳар йили мавсум олдидан ишлар ғоят тиғиз бажарилади. Қуртхоналарни тартибга келтириш, қуртлар пилла ўрайдиган махсус дасталар топиш аёлларимизнинг тинкасини қуритади.

Қийинчиликларни омилкорлик билан енгаяпмиз. Шу ўринда соҳа агрономи Муҳаббат Шодиева фаолияти хусусида тўхталмоқчиман. Унинг жонкуярлиги, уддабуронлиги ҳал қилувчи дамларда муҳим омил бўляпти. Агроном пилла етиштиришнинг сир-синоатини кишиларга қунт билан тушунтиради, муаммоларни ҳал этишда жонбозлик кўрсатади. Бу каби фидокорлар туфайли пиллачилик йил сайин ривожланаяпти. Қумри Долиева, Зебо Рўзиева, Манзура Аллаёрова каби кумуш тола ижодкорлари ҳар қути қурт уруғидан камида 80 килограммдан хом ашё топширишга аҳд қилишган.

О. УМАРОВА,
Каттақўрғон районидаги Ленин номли жамоа хўжалиги пиллачиси.

ЯНГИЧА ЁНДАШУВ

Яқинда «Ўзбекистон» нашриёти А. Акрамов ва Қ. Авлиёқуловнинг «В. И. Ленин. Туркомиссия ва Ўрта Осиёда Совет ҳокимиятининг мустаҳкамланиши» номли китобини чоп этди. Мазкур асарнинг аҳамияти шундаки, унда ўзгача сиёсий тафаккур, янги ёндашув асосида, энг аввало, В. И. Ленин ва Туркомиссиянинг Ўрта Осиёда Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш учун олиб борган фаолияти илмий жиҳатдан ёритиб берилади.

Китоб муаллифлари мақсадга тўла эришилди, деб ҳисобламайдилар, лекин келтирилган бой ҳужжатлар ва далиллар уларнинг катта иш қилишганидан далолат. Шу билан бирга ҳозирги вақтда В. И. Ленин, Туркомиссия аъзолари фаолиятига турлича қарашлар борлигини ҳисобга олганда, муаллифлар ўз қарашларини дадил ифодалаганлар, деб ҳисобласак бўлар.

Тақриз қилаётган китобимизда тарихимизнинг шу чоққача ёритилмай қолган муҳим томонларига эътибор берилганлиги унинг қимматини оширади. Бу ерда гап аввало, В. И. Ленин ташаббуси билан тузилган РКБ (б) Марказий Қўмитаси ҳузуридаги Шарқ халқлари коммунистик ташкилотларининг Марказий бюроси фаолияти тўғрисида боради. Тарихчиларимиз Марказий бюро ва унинг жойлардаги ташкилотлари фаолиятларини илмий жиҳатдан батафсил ёритишга уринишмаганди. Афтидан, маъмурий-буйруқбозлик мафкураси ҳукмрон бўлган даврда бизни «мусулмон коммунистлари», «мусулмон коммунистик ташкилотлари» деган сўзларнинг ўзи чўчитган. Мазкур асарда эса инкор қилиб бўлмайдиган далиллар, ҳужжатлар асосида РКП (б)нинг мусулмон коммунистик ташкилотлари РКП (б) Марказий Қўмитаси қарорлари, низомлари асосида ташкил этилганлиги қайд этилган. Улар туркий тиллардаги халқларнинг сиёсий ҳаётида катта иш олиб борганини, партия ишини туркий халқларнинг анъанаси, урф-одатларига яраша мослаштиришда, ерли халқлар она тилларида РКП (б) ғояларини, Совет ҳукумати қарорларини тарғиб қилишда, марксистик сиёсий адабиётларни нашр этиш ва тарқатишда катта роль ўйнаганларини исботлайдилар.

Уларнинг фаолияти бу билан чекланмайди. Китобни ўқиган киши Совет ҳокимиятини сақлаб қолиш ва мустаҳкамлашда, коммунистик ташкилотларни тузишда, уларнинг ғоявий-сиёсий билимини оширишда РКП(б) мусулмон коммунистик ташкилотларининг фаолияти катта бўлганини билиб олади. Ушбу илмий асарда РКП (б) Туркистон ўлка мусулмонлари бюроси фаолияти ҳам атрофлича ёритилган. Агар Марказий бюро, Россиянинг 55 губернияси, йирик шаҳарларида, уездларида тузилган мусулмон коммунистик ташкилотлари 1918—1921 йил апрелигача ўз фаолиятини давом эттирган бўлса, РКП (б) Туркистон ўлка мусулмонлар бюроси 1919 йил мартидан то 1920 йил бошигача ўлка сиёсий ҳаётига раҳбарлик қилди. У мусулмон коммунистларини, меҳнат аҳлини Қизил Армиянинг миллий қисмларига, ўлкани бошқариш ишига жалб қилиш, шовинизм ва миллатчиликка қарши курашиш, маданий ўчоқлар ташкил этиш, аҳолининг саводхонлигини ўстириш, умуман янги ҳаётни қуриш каби муштарак ишларда фаол қатнашиб халқ орасида катта обрў қозонган эди. Унинг фаолиятида мустамлакачилик қолдиқларига қарши курашиш ҳам муҳим ўрин эгаллади. Бу ҳақда асарда ишончли далиллар келтирилган.

Муаллифлар РКП (б) Туркистон ўлка мусулмонлар бюроси 1920 йил бошида вақтидан илгари тугатилгани ҳақида оқилона фикр юритадилар. РКП (б) МҚ Туркомиссия раиси Ш. Элиада номига 1920 йил 14 январда йўллаган телеграммада ўлка мусулмонлар бюроси ТКП ўлка қўмитаси билан қўшиб юборилганлигини ўз вақтидан илгариги иш деб ҳисоблаймиз. РКП (б) Туркистон ўлка мусулмонлар бюросига «маҳаллий ҳаётнинг энг муҳим масалаларини ҳал этиш ҳуқуқи берилсин»... дейилган эди.

Афсуски, Туркомиссия РКП (б) МҚнинг бу кўрсатмасини бажармади, бу ҳақда китобда кенгроқ фикр юритиш керак эди. Асарда шовинистларнинг Совет ташкилотларига маҳаллий меҳнаткашларни тенг мутаносиб вакиллик асосида жалб қилиш тўғрисидаги РКП (б) МҚнинг 1919 йил 10 июль қарорини бажаришга тўсиқ бўлганини асослаб берган далиллар келтирилиб, шовинизмнинг разил мақсадлари фош қилиб ташланади.

Китобдаги қимматли фикрлардан бири ўлкада пролетариат диктатурасини амалга оширишдаги хатолар очиб берилишидир. Улардан маълум бўлишича, Туркистонда пролетариат диктатурасини ўрнатиб бўлмас эди, чунки ерли халқлар орасидан чиққан ишчилар сон жиҳатдан ғоят кам эди. Бу ерда Совет ҳокимиятини тузишда аҳолининг синфий ва миллий ҳайъати билан ҳисоблашиш, бунинг учун ерли миллатларнинг ўз тақдирини ўзлари белгилаш ҳуқуқини эътироф этиш, деҳқонлар, меҳнаткашлар кенгашини тузиш зарур эди. В. И. Ленин ҳам худди шу фикрни — яъни деҳқонлар Совети ғоясини асослаб берган эди.

Асарнинг яна бир томони шуки, унда Шарқда байналмилал тарғибот олиб бориш ва ҳаракат кенгаши (Совинтерпроп) фаолияти ҳам катта ўрин эгаллаган. Умуман олганда, бу кенгаш фаолияти шу вақтгача ўрганилмай келинган, ҳолбуки, китоб материалларидан кўриниб турибдики, бу кенгаш Хива ва Бухоро инқилобини тайёрлашда, уларнинг ғалабасини таъмин этишда ғоят катта роль ўйнаган эди.

1919 йил декабрда тузилган Совинтерпроп Туркистон, Хива, Бухоро, Туркия, Эрон, Хитойнинг коммунистик ва инқилобий партияларини ўз сафида бирлаштириб, уларга таяниб ўз фаолиятини давом эттирган эди. Бу кенгаш ишининг энг муҳим натижаси Хива ва Бухоро инқилобининг 1920 йилги ғалабаси бўлди. Совинтерпроп ёш хивалик ва ёш бухоролик инқилобий партияларга ёрдам берди, улар фаолиятини қўллаб-қувватлади. Бу партияларга шу мамлакатларнинг ўз ичида етишиб чиққан сиёсий партия, деб қаради.

Асарда ягона қизил Армия сафида Туркистонда ўзбек, туркман, тожик, қозоқ, қирғиз, қорақалпоқ миллий қисмлари тузилгани, уларда раҳбарлик ишлари шу халқлар миллий тилларида олиб борилганлиги, қисмларни тузишга В. И. Ленин, Туркомиссия катта эътибор бергани, 1920 йи 20 сентябргача, бу миллий қисмларга Туркистон бўйича 31.113 ўзбек, туркман, қирғиз, тожик, қозоқ ва бошқа миллат ва элатлар ёзилгани кўрсатиб берилади.

Мазкур илмий асар камчиликлардан холи эмас. Хусусан унда 1922—23 йиллари бу минтақада юргизилган ерли аҳолига «сиёсий ён бериш» сиёсати ёритилмай қолган. Бу «сиёсий ён бериш» деганда биз мачитларга қарашли ерларни диндорлар ихтиёрига қайтаришни, қози судловини тиклашни, руҳонийлар мактаб ва маданият ишини ташкил этишга жалб қилинганини, Қуръоннинг Тошкентга диний маҳкама ихтиёрига қайтарилганлигини кўзда тутяпмиз.

К. НОРМАТОВ,
тарих фанлари доктори.

*

Шу апрель кунларида В. И. Ленин Марказий музейининг Ленинграддаги бўлими ҳам одамлар билан ҳар қачонгидан гавжум. Бу ерга ташриф буюраётганлар доҳий ҳаёти ва фаолияти ҳақида ҳикоя қилувчи кўпгина нодир, тарихий ҳужжатларнинг асл нусхалари билан танишишмоқда.

СУРАТДА: музей залларидан бирида.

ТАСС фотохроникаси.

*

ҲАШАР—ЭЛГА ЯРАШАР

МУШТАРАК МАҚСАД

Гагарин районидаги «Комсомолобод» пахта тозалаш корхонасида турли миллат вакиллари меҳнат қилишади. Улар ўртасидаги дўстлик, қон-қардошлик ришталари мустаҳкам. Мамлакатимизнинг тўқимачилик корхоналарига сифатли пахта толаси етказиб берилаяпти. Ундан тайёрланган газламалар барчага манзур. Ўтган йили қарийб 39 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Тўқимачилар гагаринлик тайёрловчилардан 11,4 минг тонна сифатли тола, 189 тонна момиқ олдилар. Амалдаги йилнинг биринчи кварталида белгиланган топшириқлар ҳам муваффақиятли уддаланди.

Аҳил жамоа В. И. Ленин таваллудининг 121 йиллиги муносабати билан ўтказилаётган бугунги ҳашарда фаол қатнашиб, юқори иш унумдорлигига эришиш, қутлуғ анъанага садоқатини намоён этишга аҳд қилган. Мухбиримиз корхонада бўлиб, турли миллат вакиллари билан ана шу хусусда суҳбатлашди.

Хонимқул Чоршанбиев, тайёрлов бўлими иқтисодчиси, меҳнат фахрийси: — Куч-қудратимиз дўстлик, биродарлик сарчашмаларидан сув ичади. Буни корхонамиз мисолида ҳам кўриш мумкин. Қарийб 30 йилдан бери шу ерда меҳнат қиламан. Заводнинг оёққа туриши, шаклланишида озми-кўпми ҳиссам бор. Ўзбек, тожик, туркман, татар, немис, қозоқ каби миллат вакиллари туғишгандек бўлиб қолганмиз. Ана шу меҳр-оқибатимиз, ўзаро ҳурматимиз, аҳиллигимиз йўқолмаслигига имоним комил. Тўй-томошалар ўз йўлига, ташвишли онларда ҳам бир-биримизга суянчиқмиз.

Умумхалқ ҳашарига пухта ҳозирлик кўрилди. Ишчи-хизматчиларимиз унда қалб амри билан иштирок этишга аҳдлашганлар. Мақсадлар муштараклиги яна бир бор синовдан ўтади. Ҳашардан тушган маблағни маданий-маиший эҳтиёжлар учун сарфлаймиз.

Ольга Можаева, корхона кадрлар бўлимининг бошлиғи: — Хонимқул аканинг фикрига тўла қўшиламан. Ўзбеклар меҳмондўст, бағри кенг халқ. Ҳашар йўли билан хайрли ишлар амалга оширилаётганлигини таъкидлаш жоиз. Менга қолса, буни ўзбекларнинг энг гўзал удуми, деган бўлардим. Ота-онам 1971 йилда Ульяновск шаҳридан қўриққа кўчиб келишган. Ўрта мактабни шу ерда тамомладим, бахтимни топдим. Ҳозир икки фарзандимиз бор. Шу пайтгача на корхонада, на кўчакўйда «сен келгиндисан», деган таънани эшитганим йўқ. Аксинча, ўртамизда ўзаро ҳурмат баланд. Бугунги ҳашарда корхона ҳовлисида катта миқдордаги тозалик-ободончилик ишлари амалга оширилади, мевали ва манзарали кўчатлар ўтқазилади.

Илгари меҳнатни биз қилардигу, ҳузурини бошқалар кўришарди. Бу йил ундай эмас. Ишлаб топилган маблағ касаба уюшмаси жамғармасига ўтказилади. Ундан қандай мақсадларда фойдаланиш ўз ихтиёримизда. Бу, албатта, иқтисодий мустақиллик шарофатидир.

Замира Итуева, тиббий ҳамшира: — Асли доғистонликман. Жанубий Осетия, Грузия, Озарбайжон ҳамда Арманистон жумҳуриятларида юз бераётган нохуш воқеалар кўпчилик қатори мени ҳам бағоят ташвишлантирмоқда. Эҳтимол ўртада ҳал этилиши лозим бўлган муаммолар бордир. Бу бизга қоронғу. Лекин миллатлараро муносабатларнинг кескинлашиб бораётганлигидан кўз юмиб бўлмайди. Қон-қардош халқларнинг бугун бир-бирига қурол ўқталиши, қон тўкилишини қандай изоҳлашни ҳам билмайсан киши. Отам Мажид Итуев Бешкўтон даштига кўчиб келганига ўттиз йил бўлаяпти. Ҳозир механизациялашган 2-кўчма колоннада экскаваторчилик қилади. II ва III даражали Меҳнат шуҳрати нишонлари билан тақдирланган. Онам хизматчи. Корхонамиз мамлакатнинг турли шаҳарларига тола жўнатади. Ўз навбатида қардош дўстларимиздан чўлга қудратли техникалар, қурилиш материаллари, турли ускуналар келиб турибди. Тўғри, ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида баъзи қийинчиликлар бўлиши табиий. Лекин булар ўткинчи. Дўстлик, ҳамкорликда ҳикмат кўп. Бугунги умумхалқ ҳашарида ҳам бир тану бир жон бўлиб меҳнат қиламиз.

Алламурод Тожиев, нафақахўр: — Отам қирчиллама қирқ ёшида Ватан ҳимоясига отланган. Ватан... Бу сўзни тилга олганда кўз ўнгимизда беихтиёр ягона Иттифоқ намоён бўлади. Унинг хазинасини бойитиш ҳаммамизга ва ҳар биримизга боғлиқ. Ҳашар ўтказиш анъаналари йиллар оша сайқал топиб, эндиликда янги мазмун касб этаяпти. Ҳашар—халқимизнинг энг яхши удумларидан бири. У тарбиявий аҳамияти жиҳатидан ҳам бетимсол. Биргаликда қилинган меҳнат унумли бўлади, қалбга эзгулик ва завқ-шавқ бағишлайди.

Флюза Саринова, лаборант: — Бу йилги умумхалқ ҳашарини кўтаринки руҳда кутиб олаяпмиз. Ишлаб топилган маблағ корхона ихтиёрида қолишини эшитиб, мамнун бўлдик. Ҳар ким аравани ўзи билганича ҳар томонга тортаверса, Крилов масалидаги оққуш, чўртанбалиқ ва қисқичбақа аҳволига тушишимиз ҳеч гап эмас. Наврўз байрами ҳаммамизнинг шодиёнамизга айланди. Турли миллат вакиллари ўша кунни биргаликда нишонладилар. Дошқозонларда пиширилган сумалакни ҳаммамиз баҳам кўрдик. Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси, Ўзбекистон комсомоли Марказий Қўмитаси, Меҳр-шафқат жамғармаси ва Қизил ярим ой жамиятининг В. И. Ленин туғилган кун шарафига жумҳурият ҳашарини ўтказиш тўғрисидаги Мурожаати корхонамизда баланд руҳ билан кутиб олинди. Оиламиз аъзолари билан унда фаол қатнашишга аҳд қилдик. Турмуш ўртоғим — қозоқ, келиним Валентина — немис, куёвим Раҳмон — ўзбек. Тақдиримиз бир-бирига туташ.

Абдумалик Кўчкинов, корхона директори: —Юқоридаги фикрлардан англашиладики, ижтимоий муаммоларни ҳал этиш, Ватан тақдири учун кураш барчанинг ягона тилагига айланган. Бугунги ҳашар ҳам ана шу йўлдаги хайрли тадбирлардан бири саналади. Корхонамиз ходимларининг меҳнат ва дам олиш шароитларини яхшилаш диққат марказида. Фақат бултурнинг ўзида бир миллион сўмликдан зиёд қурилиш ишлари амалга оширилди. Янги ҳордиқ маскани ташкил этилади. Вандоб тоғи этагида кашшофлар лагери фаолият кўрсатмоқда. Ёзги чойхона, ошхона ишлаб турибди. Болалар боғчаси мавжуд. Янги ҳаммом қурилаяпти. Ёрдамчи хўжалигимизда 150 бош қорамол бўлиб, ишчиларга бепул сут, байрамларда арзон нархда гўшт берамиз. 0,5 гектар майдонда лимонзор ташкил этилган.

Янги йилдан толанинг харид нархи оширилганда ишчиларимиз хурсанд бўлишганди. Афсуски, бу қувонч узоққа чўзилмади. Ҳисоб-китобларга қараганда, ҳозирча бир тонна толанинг 3700 сўм ўрнига 7970 сўм сотилишидан моддий манфаатдор бўла олмас эканмиз. Янгилик асосан хўжаликларга тааллуқли экан. Иш ҳақи ҳамда моддий рағбатлантириш тарифларига ҳеч қандай ўзгартиш киритилмаганлиги бизни ажаблантираяпти. Ҳар қалай бу масалалар ҳақида жиддийроқ ўйлаб кўриш керак. Умумхалқ ҳашарида кўпроқ маблағ тўплашга ҳаракат қиламиз. Токи, корхонамиз маданий-маиший мақсадларда фойдаланиш, жамоа аъзоларини рағбатлантириш учун қўшимча имкониятга эга бўлсин.

Суҳбатдош:
Б. КЕНЖАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ЖАМҒАРМА ХАЙРИЯГА

Ўрта Осиёда энг катта Талимаржон ГРЭСини қураётган «Узбекгидроэнергострой» бош пудратчи трестининг меҳнаткашлари Умумўзбекистон ҳашари куни асосий бино каркасини монтаж қила бошлайдилар. Бу ерда меҳнат байрамида ҳаммаси бўлиб 2,5 мингдан кўпроқ одам иштирок этади.

Бу йил иссиқлик электр станцияси қурувчилари бир неча 10 миллион сўмлик ишларни бажаришлари керак. Шундай бўлгач 20 апрель куни қилинадиган самарали меҳнат уларга келажак учун мустаҳкам пойдевор қўйиш имконини беради. Қурувчилар ва монтажчилар шу куни ишлаб топилган маблағни хайрия мақсадларига сарфлайдилар ҳамда жамоанинг ижтимоий ривожлантириш жамғармасига ўтказадилар.

ЮКСАК УНУМДОРЛИККА ЭРИШИЛАДИ

Оҳангарондаги «Сантехлит» заводининг жамоаси шанбалик куни республика қурилишлари учун ўнлаб танқис ванналар ишлаб чиқаради. Бунинг устига маҳсулотнинг кўпчилик қисми тежаб қолинган материаллардан, тежалган электр энергияси билан тайёрланади.

Республикадаги бу энг катта заводлардан бири ҳозир оғир кунларни бошдан кечирмоқда. Жамоа хом ашё ва материаллар етарлича миқдорда етказиб берилмаётганлиги туфайли қийин аҳволга тушиб қолган. Бунинг устига малакали ходимлар ҳам жуда етишмай турибди. Лекин шунга қарамай, бу ерда яхши анъанани давом эттириб, 20 апрель куни ниҳоятда юксак самара билан ишлашни ният қилишган.

КОМБИНАТ УЛУШИ

Риштон агросаноат комбинатининг 1700 дан зиёд ишчи-хизматчилари 20 апрель куни ўтказиладиган умумхалқ ҳашарида ўз улушларини қўшадиган бўлишди. Шу куни комбинат жамоаси томонидан 40 минг сўмликка яқин турли халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарилиб, 4 минг сўм соф фойда олиш кўзда тутилмоқда. Ҳашардан тушган маблағнинг ҳаммаси вилоят меҳр-шафқат фондига ўтказиладиган бўлди. Бундан ташқари, комбинат ҳудуди ободонлаштирилади, баъзи ишлаб чиқариш линиялари таъмирланади, 100 гектарлик янги мевазорда турли боғдорчилик юмушлари амалга оширилади.

Долзарб мавзуда суҳбат

«КИМ НИМАНИ ДАЪВО ҚИЛМОҚДА?»

Ушбу сарлавҳа «Московские новости» ҳафтаномасининг 11-сонидан олинган. Унда Бутуниттифоқ референдуми арафасида СССРда рўй бериб турган ва таҳмин қилинаётган миллатлараро можаролар харитаси босилган. Харитага қараб турсангиз, у мамлакатнинг фуқаролар уруши давридаги аҳволини эслатади. Ўрта Осиё минтақасига қаранг-а, у бутунлай, гўё, низолар зоналарида тасвирланган. Ҳақиқатан ҳам шундаймикан-а? Бу хусусда Ўзбекистон ССР халқ депутати, республика парламенти маданият, тил, миллатлараро муносабатлар Қўмитасининг аъзоси Шаҳобитдин Зиёмов фикрлари қуйидагича:

— «Московские новости» томонидан чизилган харитани орзу-хаёлни ҳақиқат қилиб кўрсатишга уринишдан бошқа нарса, деб баҳолай олмайман. Баъзи бир хонаки «сиёсатшунослар», шу жумладан бизнинг минтақамиздагилари ҳам Ўрта Осиё ва Қозоғистонда фожиали воқеаларнинг занжири, албатта, давом этишини жуда ҳам хоҳлайдилар. Улар минтақада юз бераётган рўй-рост жараёнларни кўришни хоҳламайдилар. Миллатлараро муносабатлар жабҳасидаги жараёнларни таҳлил этувчи олим сифатида ҳам, амалиётчи ходим сифатида ҳам бир нарсани айтишим мумкин: халқларимизнинг фикр-ўйлари, улар ҳукуматининг куч-ғайрати энг аввало ниҳоятда оғир ижтимоий-иқтисодий инқироздан чиқиш йўлларини ахтаришга, инсон учун муносиб бўлган турмуш шароитларини яратишга қаратилгандир. «Ким нимани даъво қилмоқда?», деган саволни, «СССРнинг энг сиёсий харитаси» ва «Ўрта Осиё — Қозоғистон» обзоридаги айрим хулосаларни мен ўша ижтимоий буюртманинг мантиқий занжирлари деб қарайман, ўша ижтимоий буюртма натижасида ўз вақтида баъзи бир марказий газеталарнинг саҳифаларида «ўзбеклар иши», «қозоқлар миллатчилиги»... хусусларида материаллар потирлаб чиқиб турган эди.

— **«Московские новости» энг сиёсий, деб таърифлаган СССР харитасига берилган қисқа шарҳда минтақадаги биронта ҳам республиканинг тинч умумий чегараси йўқ, қилиб кўрсатилган.**

— Оммавий ахборот воситалари, аввалaмбор «Московские новости» ҳафтаномаси сўнгги йилларда Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари тўғрисида салбий ижтимоий фикрни шакллантириб келдилар. Эндиликда эса ҳафтаноманинг қилган ишидан оммавий ахборот воситалари ўзлари яратган ёлғон тасаввурлар асири бўлиб қолганлигининг ва шунга таяниб узоққа мўлжалланган сиёсий прогноз яратишга уринаётганликларининг гувоҳи бўлиб турибмиз.

Жўғрофий сиёсий обзор муаллифлари мулоҳазаларининг бошланғич манбаи қанақалигини кўринг-а, — маълумотлар «матбуотдаги эслатишлар»дан ёки бўлмаса ижтимоий-сиёсий ҳаракатлар дастурларидан олинган. Обзордан бизнинг регионимизга хос бўлган республикалараро муносабатлар ва алоқалар тўғрисида биронбир гап топишга уриниб юрманг, бунинг фойдаси йўқ.

— **Келинг, шу камчиликни тўлдиришга ҳаракат қилиб кўрамиз.**

— Маъқул гап. Энг аввало Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари раҳбарларининг 1990 йил июнида бўлиб ўтган Олмаота учрашувига мурожаат қиламиз. «Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқларининг нафақат жуғрофий яқинлик, айни вақтда муштарак тарихий тақдирлар, маданиятлар, анъаналар ва расм-русумларимизнинг яқинлиги ҳам бирлаштириб турибди. Биз жумҳуриятларнинг қарор топган ҳудудлари бузилмаслигини тасдиқлаймиз ва улар кимнингдир хоҳиш-иродаси билан, бу жумҳуриятларнинг розилигисиз ўзгартирилиши мумкин эмас». Бу сатрлар республикалар раҳбарлари қабул қилган баёнотдан. Ана шу баёнотни назарда тутганда «Московские новости» саҳифаларида минтақа республикалари ўзаро ҳудудий даъволарининг узундан-узоқ рўйхатини кўриш, бунинг устига ҳақиқатан ҳам фуқаролар уруши даврини эслатувчи хаританинг босилиши жуда ҳам ғалати ишдир.

— **Менинг назаримда, Қорақалпоғистонни этник можаролар зонаси қилиб қўйишга, уни «жанжал сабабчиси» сифатида кўрсатишга уриниш беодобликдир.**

— Қорақалпоғистон ҳақиқатан нафақат мамлакат миқёсида, балки жаҳон ҳамжамияти миқёсида эътибор беришга сазовордир. Лекин фақат энг оғир экологик фожиа зонаси сифатида, инсон меҳрини талаб қиладиган зона сифатида эътиборни талаб этади. Ўрта Осиё ва Қозоғистоннинг барча республикалари Оролга ва Орол бўйига ғоят катта эътибор бермоқдалар. Бироқ уларни ташвишлантираётган ва эътибор беришга ундаётган нарса ҳудудий даъволар эмас, балки куч-ғайратларни мувофиқлаштириш, экологик ҳалокат оқибатларини юмшатиш учун куч-ғайрат ва маблағларни мужассамлантириш, Орол бўйида яшаётган халқлар учун турмуш шароитларини яратиш масалаларидир.

— **Оммавий ахборот воситалари материалларини шунчалар эътибор бериб таҳлил қиладиган «Московские новости»нинг сиёсатшунослари регионидаги бешта республика иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий ҳамкорлик тўғрисида 1990 йил июнь ойида имзолаган ва ҳозирги пайтда амалга оширилаётган шартномани «кўрмаганликлари» кишини ажаблантиради.**

— Фикрингизга қўшиламан. Олмаота учрашуви ва ундан кейин турли даражаларда бўлиб ўтаётган кўпдан-кўп мулоқотлар нафақат республикалар ўртасидаги барча алоқаларни сақлашга, балки уларни кенгайтиришга қаратилгандир...

— **Ўтган йил ёзида қонли тўқнашувлар рўй берган Ўш шаҳрида 14 мартда Қирғизистон ва Ўзбекистон Президентлари дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани имзоладилар. Шу ҳужжатда миллатлараро муносабатлар, республикалардаги камсонли миллатларнинг ҳуқуқлари ҳисобга олинганми? Фожиа қайтарилмаслигига кафолат борми?**

— Шартнома матни ҳар икки республиканинг оммавий ахборот воситаларида босилиб чиқди. Айтилган муаммолар иккинчи, учинчи ва тўртинчи моддаларда ифодаланган. Улар фуқароларнинг, миллати, дини ёки бошқа тафовутларидан қатъий назар, уларнинг сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва маданий ҳуқуқлари ҳамда эркинликларини инсон ҳуқуқлари бўйича умумэътироф этган халқаро нормаларга мувофиқ кафолатлашни назарда тутади. Республикалар ўз зиммаларига махсус шартномалар тузиш орқали фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш механизмини ишлаб чиқиш, миллий муносабатларда ҳаддан ошишларнинг олдини олиш ва уни таг-туги билан йўқ қилиш учун кескин чоралар кўриш, миллатлараро можароларга йўл қўймаслик мажбуриятини олдилар...

Тўртинчи модданинг энг муҳим хусусияти шундаки, у «Қирғизистон республикасида яшовчи ўзбекларнинг, бошқа миллат вакилларининг ва Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасида яшовчи қирғизларнинг, бошқа миллатлар вакилларининг ҳуқуқларини ҳамда ҳар томонлама ижтимоий-иқтисодий ва маданий ривожланиш имкониятларини» мустаҳкамлайди ва кафолатлайди.

— **Ўтган йил ёзида Олмаотада Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари раҳбарларининг учрашуви ва тегишли ҳужжатлар имзолангандан кейин баъзи бир оммавий ахборот воситалари буни пантуркизм ғояларининг тикланиши деб, бошқалари эса, мамлакатда бўлаётган қайта қуриш кулфатларидан ўзини четга олишга интилиш, деб шубҳаландилар. Сиз бундай талқинларга қандай қарайсиз?**

— Олмаота шартномасининг хусусияти нимада? У минтақа алоқаларининг иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий жиҳатларини қамраб олади, республикаларимиз ҳамкорлигининг асосий принциплари, йўналишлари ва механизмини белгилаб беради. Шартнома ижтимоий-иқтисодий, демографик ва экологик муаммоларни Иттифоқдан, бошқа иттифоқчи республикалардан четда туриб ҳал қилиш мумкин эмаслигидан иборат мураккаб реалликни ҳам ҳисобга олган. Унда алоҳида бир модда борки, у минтақанинг қандайдир ғаразли ниятлари тўғрисидаги ҳар қанақанги шубҳаларни улоқтириб ташлайди. Унда шундай дейилган: «Ушбу битим ҳар қандай иттифоқдош ва мухтор жумҳурият унга қўшилиши учун очиқдир».

— **Сиз Бутуниттифоқ референдумининг Ўзбекистондаги якунларини қандай баҳолайсиз?**

— Референдумнинг расмий якунлари Ўзбекистон халқлари мутлақ кўпчилигининг ҳозирги ва келажак авлодлар учун Иттифоқни сақлаб қолишга бўлган иродасини тасдиқлади. Илгариги унитар давлат эмас, балки суверен тенг ҳуқуқли давлатларнинг Иттифоқи керак. Бу «Московские новости»да берилган СССРнинг энг сиёсий харитаси» юмшоқроқ қилиб айтганда бўлмағур уйдирма эканлигини яна бир бор тасдиқлайди.

Суҳбатни
«Правда» мухбири
О. ҚАЙПБЕРГЕНОВ
олиб борди.

Тошкент шаҳри.
(«Правда» 1991 йил 18 апрель).

ОДАМЛАРНИНГ ДИЛИДАГИ ГАПЛАР

(Боши 1-бетда).

Тошкент вилояти, Красногорск посёлкаси, Маяковский кўчасида истиқомат қилувчи II группа ногирони Зоя Максимовна Грибанова ўз қалб сўзларини мана бундай изҳор қилади: «Ўртоқ Каримов, Наврўз яхши ўтказилганлиги учун сизга яна ва яна катта раҳмат дейман. Сиз бу байрамга қанчадан-қанча Президентлик маблағи, куч-қувват ҳамда меҳнат сарфладингиз».

Наврўз байрами муносабати билан ҳозирда мамлакатимизнинг олис ҳарбий қисмларида Ватан олдидаги бурчини шараф билан адо этаётган ўзбекистонлик жангчи йигитлар ва уларнинг командирларидан ҳам Президентнинг табригига жавобан унинг номига энг яхши тилаклар битилган мактублар келиб турибди. Совет Армияси сафида Польшада хизмат қилаётган сержант Нодирбек Имомов, қисм командири Гуменюк, Челябинск шаҳридаги ҳарбий қисм хизматчиларидан бир гуруҳи йўллаган мактублар шулар жумласидандир.

Президентга келаётган хатларнинг муаллифлари орасида ёшлар оз эмас. «Ёшларнинг муаммоларига катта эътибор бераётганингиз учун раҳмат,—деб ёзибди ёш инженер Т. Ткач. — Ўзбекистонни ватаним деб биламан, шу ерда бахтимни топдим, қиз кўрдим. Минглар қатори мен ҳам донишманд, бағри кенг, ҳимматмарҳаматли, меҳмондўст ўзбек халқидан миннатдорман. Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич, сизнинг доно сиёсатингиз туфайли шу меҳр-шафқатли юртда яшаш, меҳнат қилиш имкониятига эгаман. Мен шу эл ва халқнинг фаровонлиги, гуллабяшнаши учун қўлимдан келганича ишлашга астойдил ҳаракат қилаяпман. Яна айтмоқчи бўлган бир гапим бор: сизнинг йигит-қизлар маданият муассасаларига ойида бир марта текин кириши ҳақидаги фармонингизни ўқиб бошим осмонга етди. Дарҳақиқат, ёшлар нечоғли маданиятли, билимли бўлса, олдимизда турган муаммоларни ҳал этиш енгиллашади.

...Сиз давлат ҳокимияти халқ томонига юз ўгириши, эл-юртга хизмат қилиши учун ҳормай-толмай меҳнат қилмоқдасиз. Сизнинг сиёсатингизни оддий халқ қўллабқувватламоқда».

Самарқанд вилояти, Жомбой районидан Президентга хат йўллаган Ҳалима Ботирова «пахта иши» деб аталмиш адолатсизликлар оқибатида ноҳақ қамалган кишиларни оқлаш юзасидан Президент қилаётган хайрли ишлар учун миннатдорчилик изҳор этган. Ҳалима опа Президентга мурожаат этиб, ана шу савоб ишни бундан буён ҳам давом эттиришни илтимос қилади. Бу эса ноҳақ бадном этилган оилаларнинг рўшноликка чиқишига ёрдам беради.

Республикамиз аҳли юртимиз учун мушкул бўлган ҳозирги даврда ўзининг фидокорона меҳнати билан оғир муаммоларни ҳал этиш учун курашмоқда. Ислом Абдуғаниевич номига келаётган хатларда шу ҳақда ҳам ёзилмоқда. Масалан, Қўқон ўрмон хўжалиги меҳнаткашлари номидан бир гуруҳ ўрмончилар мактуб йўллашиб, минг гектар теракзор бунёд этишганини ёзишган. 1993—1994 йиллардан бошлаб 20 минг куб метрдан, кейинчалик юз минг куб метрдан арзон ёғоч-тахта аҳолига етказиб берилади. Ушбу ўрмон хўжалигида ёрдамчи хўжаликлар ҳам ташкил этилган. Бу йил 4 миллиондан ортиқ кўчат етиштирилиб, вилоятларга жўнатилди. Серунум меҳнат самаралари ҳақида ҳикоя қилувчи бундай мактублар тез-тез келиб турибди.

Анъанавий миллий байрам — «Рўза ҳайити» муносабати билан ва меҳнаткашларнинг кўпдан-кўп талаб-истакларини эътиборга олиб, республика фуқароларига 1991 йил 16 апрелида уларнинг хоҳишига мувофиқ ишга чиқмасликка ва корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ҳамда хўжаликларнинг маъмурияти ва касаба уюшмалари комитетлари билан келишган ҳолда бу кунни кейинчалик ишлаб беришга рухсат этиш хусусидаги Президент фармонини мўмин мусулмонлар шоду хуррамлик билан кутиб олдилар. Шу фармон муносабати билан Президент номига диндорлар, республикамиз вилоятларидаги бош имом-хатиблар, уламолар номидан миннатдорчилик сатрлари битилган хатлар ва телеграммалар ҳам келди. Кўҳна қадриятларимиз эъзозланаётганлиги жами меҳнаткашлар қалбида акс садо бераётгани мактублардан аниқ-равшан кўриниб турибди.

Мактублар халқ ҳаётининг кўзгусидир. Республика Президенти И. Каримов номига келаётган ҳар бир мактуб, унда билдирилган фикр-мулоҳазалар диққат-эътибор билан ўқилмоқда, синчиклаб ўрганилмоқда, кўтарилган муаммолар юзасидан амалий чора-тадбирлар кўрилмоқда.

Т. БОТИРБЕКОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Ердан янги униб чиққан гиёҳлар, ўт-ўланлар тўйимли, тотли бўлиб, уни еган жонивор соғлом ва бардам бўлиб ўсади. Ғиждувон район «Кўкча» давлат хўжалигидаги Рашид Шоаҳмедов бош чўпон бўлган отарда 600 бош қўй боқилмоқда. Тажрибали чўпон бу йил ҳар юз бош қўйдан 102 тадан қўзи олиб, унинг олтмиш фоизини ўстиришга қолдирди. Қўй-қўзилар қуёшли кунларда қир-адирлар қўйнида яйрашмоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. (Ўртада) Чўпон Р. Шоаҳмедов оиласи даврасида. 2. Яйловдаги қўй-қўзилар.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

ТАБИАТНИ САҚЛАШ— БАРЧАНИНГ ИШИ

Совет Иттифоқи табиат ва табиий ресурсларни муҳофаза қилиш халқаро уюшмасига аъзо бўлди. Мамлакатимиз жаҳон табиатни муҳофаза қилиш системасида, экология соҳасидаги жаҳон миқёсидаги ҳамкорликда ўзига хос ўринни эгаллади. Бу катта воқеа замин куни арафасида рўй берди. Замин куни 22 апрелда нишонланади ва у бу йил «Замин куни — болалар учун» шиори остида ўтади.

— Бу кун дастлаб нишонланган 1970 йилда уни байрам қилишда Америка Қўшма Штатларидаги мактаблар, коллежлар, дорилфунунлар ва баъзи шаҳарлар қатнашган эди. Ўтган ўн йилликлар мобайнида замин куни Қўшма Штатлар чегарасидан ўтиб, бутун дунёга тарқалди, халқаро экология тадбирига айланди. Бу йил замин кунида 141 давлатдан 100 миллионлаб одам қатнашади, — деди ТАСС мухбирига СССР Табиатдан фойдаланиш ва атроф муҳитни муҳофаза қилиш вазирлиги бошқармаси бошлиғининг ўринбосари В. Клейменов. — Шу йиллар ичида мутахассисларгина эмас, айни вақтда ер юзида яшаётган барча кишилар табиатни муҳофаза қилиш, жаҳондаги атроф муҳитнинг аҳволи, ҳайвонот ҳамда ўсимлик дунёсининг айрим турлари йўқолиши муаммоларини ўргана бошладилар. Табиатни асраб қолиш турли мамлакатларнинг ҳукуматлараро даражадаги ҳамкорлигининг муҳим соҳаларидан бирига айланди.

Хўш, биздаги ишларнинг аҳволи қандай? Энг аввало, СССР ҳукумати иттифоқдош жумҳуриятлар билан келишиб мамлакатимизнинг халқаро уюшмага кириши тўғрисида қарор қабул қилганлигини унутмаслик керак. Совет миллий комитети жумҳурият ташкилотларининг халқаро уюшма ишида фаол қатнашишини таъминлаши керак. Миллий комитет таркибига марказий ва жумҳурият илмгоҳларининг олимлари ва мутахассислари, турли экология жамиятлари ва уюшмалари киради.

Экология муаммолари ҳаммани ташвишга солмоқда. СССР Давлат ҳисоб комитети мамлакатимизнинг 850 та шаҳар ва манзилгоҳида истиқомат қилаётган юз минг киши ўртасида ўтказган социал тадқиқот натижалари буни тасдиқлайди. Савол-жавобда қатнашган кишиларнинг ярмидан кўпроғи, яъни 54 фоизи атроф муҳитнинг аҳволидан қониқмаганлигини, 20 фоизи қисман қониққанини, қолганлари эса саволга аниқ жавоб беришга қийналаётганини айтишган. Афтидан, кейинги йиллардаги ташвишлар — зарур молларнинг етишмаслиги, деярли ҳал этиб бўлмай қолган озиқ-овқат муаммоси уларнинг экологияга бўлган эътиборини бир мунча чалғитганга ўхшайди.

Лекин Қирғизистон, Қозоғистон, Литва, Молдавия, РСФСР сингари минтақаларнинг 80 фоизга яқин аҳолиси ўзи яшаётган ерлардаги экология аҳволидан жуда ташвишга тушаётганини айтган. Мамлакатимиз шаҳарларида яшаётган ва савол-жавобда қатнашган ҳар беш кишининг бири хусусан ноқулай экология шароити туфайли бошқа ерда яшашни хоҳлаётганлиги ҳам атроф муҳит муаммолари жиддийлигидан далолат беради.

Халқимиз махсус тадбирларни кутиб ўтирмай ишга киришиб кетаяпти. Олмаота, Киев, Тошкент, Кишинёв шаҳарларида хиёбонлар, истироҳат боғлари, яшил зоналарни ободонлаштириш юзасидан экология ойликлари ўтказилмоқда. Баҳор фасли хуснини кўз-кўз қиладиган апрель кунлари катта ва кичик шаҳарларда дарёлар, кўллар, ҳовузларни тозалаш ишлари авжига чиқади, буталар ва дарахт кўчатлари ўтқазилади. Шу кунларда Москва, Ленинград, Олмаота шаҳарларида дарахт кўчатлари, шифобахш ўсимликлар уруғликларининг савдо кўргазмалари ташкил этилмоқда. Бизнинг фарзандларимиз табиат қачонлардир гўзал бўлганлиги хусусида биздан эшитишларига қарамай, бунга унча ишонгилари келмайди. Лекин улар ҳам дарахт кўчатлари ўтқазадилар, ҳовлиларни тозалайдилар, вақти келиб ўзлари эккан кўчатлар ўсиб-унганини кўришни умид қиладилар.

Келажак авлодлар учун ер табиий ресурсларини сақлаш сайёрамизда яшаётган барча кишиларнинг умумий вазифасидир. Бизни, ер юзи аҳолисини экология танглиги ва фалокатларнинг янги минтақалари пайдо бўлаётгани ташвишга солмай қололмайди. Масалан, Форс кўрфазидаги урушни олайлик. Уруш чоғида минтақа аҳолисигина эмас, унинг ҳайвонот ва ўсимлик дунёси, ҳатто қуёш ҳам кўринмай қолган осмони сиёсий нафсониятларнинг асиру бандасига айланди. Лигурий денгизида яқинда нефть танкери авариясига учраганини айтмайсизми? Бунинг натижасида юз минглаб тонна нефть сув сатҳини қоплади. Бундай фалокатлар тўғрисидаги хабарларни тез-тез эшитишга тўғри келмоқда. Қимматбаҳо энергетика хом ашёсини ташийдиган танкерлар техникавий жиҳатдан жуда яхши жиҳозланганига қарамай табиатни бундай офатлардан амалда ҳимоя қилиш учун таъсирчан чоралар кўришнинг ҳозирча иложи йўқ.

Атроф муҳит ва дунёнинг ҳолати, биологик ранг-барангликни сақлаш — бу ва бошқа муаммолар Бразилияда атроф муҳит ҳамда ривожланишга бағишланган БМТ конференциясида кўриб чиқилади. Конференция келаси йили бўлади. Мамлакатимизнинг табиатни муҳофаза қилиш жаҳон системасида қатнашиши экологияни ҳимоя қилиш борасидаги тажрибани кенг алмашиш, умуминсоний муаммолар — табиатни, демакки, ердаги ҳаётни қутқариш муаммоларини ҳал этиш учун куч-ғайратларни бирлаштиришга имкон беради.

(ТАСС).

«ОЙНАИ ЖАҲОН»ДА КЎРИНГ

22—28 апрель

ҲАР КУНИ

● **8.00** «СОҒЛОМ БЎЛАЙ ДЕСАНГИЗ» (шанба ва якшанбадан ташқари. ЎзТВ-I).

● **18.00** да Ўзбекистон телевидениесининг «ЯНГИЛИКЛАР» кўрсатуви (ЎзТВ-I).

● **19.30** да рус тилида «АХБОРОТ» программаси (ЎзТВ-I).

● **22.00** да ўзбек тилида «АХБОРОТ» программаси (ЎзТВ-I).

● **6.00** да Марказий телевидениенинг «ТОНГ» мусиқий кўрсатуви (МТ-I орқали, шанба ва якшанбадан ташқари).

● **20.30** да барча программалар орқали Марказий телевидениенинг «ВРЕМЯ» программаси.

● **11.30** да ТСН — Янгиликлар телевизион хизмати хабарлари (шанба ва якшанбадан ташқари, **14.30** да —ҳар куни (МТ-I).

● **8.00** да ЭРТАЛАБКИ БАДАНТАРБИЯ (МТ-II орқали якшанбадан ташқари, якшанба куни — ЗАРЯДКАГА САФЛАНИНГ!).

● **19.30** да ХАЙРЛИ ТУН, КИЧКИНТОЙЛАР! (МТ-II).

• 22, душанба

● **ЎзТВ I**

8.15 «Ер ва одамлар». 9.10 «Мусиқий жилолар», «Шодлик тароналари». Фильм-концертлар. 9.55 «Она садоқати». Бадиий фильм. 18.05 Мультфильм. 18.35 Тижорат хабарлари. 18.55 **Москва. В. И. Ленин туғилган куннинг 121 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш.** 20.45 Телефильмлар. 21.15 Шаробиддин Исмоилов ва Нафиса Тўхтаевалар концерти. 22.20 «Деҳқонларнинг долзарб вазифалари». 22.35 «Ижодий учрашувлар».

● **ЎзТВ II**

19.00 «Ассалому алайкум». 20.45 «Спринт». 21.00 «Манфаатларимиз йўлидан». 22.00 «Катта йўл бошида». Бадиий фильм, 1-серия.

● **МТ-I**

8.30 «Мулоқот». 8.50 Мультфильм. 9.00 Футбол шарҳи. 9.30 «Фидойилар». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 14.45 «Рус хор қўшиғи» ижодий устахонаси. 15.35 «Барҳаёт Ленин». Ҳужжатли фильм. 16.05 Д. Шостакович Прелюдия ва скерцо. 16.20 «Шундай ғалаба қиламиз». Фильм-спектакль. 18.55 **В. И. Ленин туғилган куннинг 121 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш ва концерт.** 23.00 «Меридиан». Халқаро янгиликлар. 23.15 «Самолёт», «Кавказ ва Меркурий». Публицистик фильм.

● **МТ-II**

7.00 «Ишбилармон кишининг тонги».

8.15. ЎҚУВ КЎРСАТУВЛАРИ.

12.10 «Пўртана». Фильм-спектакль. 16.25 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. (Томск). 16.55 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 19.45 «Шарқий Сибирь». Киножурнал. 20.45 Футбол шарҳи. 21.15 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 23.15 «Репетитор». Бадиий фильм. 00.45 «Телевизион мусиқий абонемент».

• 23, сешанба

● **ЎзТВ-I**

8.15 «Табиат ягона», «Қишлоқдан келган шаҳарликлар». Телефильмлар. 9.35 «Дунёни кўргим келади. 10.00 Инглиз тили. 10.30 «Ёш аёл учун эркак Бадиий фильм. 18.05 Мультфильмлар. 18.25 Болалар телевизион театри. «Бир ялқовнинг ҳийласи». 19.00 «Фанга бағишланган умр». 19.45 «Қўшиқ рақсга уланса». Мусиқий кўрсатув. 20.25 Тижорат хабарлари. 21.15 Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига. «Навоий гулшани». 22.20 «Спортлото». 22.25 «Олмос камар». Видеофильм. 1-қисм. 23.30 «Жиноят қидирув инспектори». Бадиий фильм.

● **ЎзТВ-II**

19.05 «Қишлоқда аҳволлар қалай?» 19.50 Мультфильм. 20.00 «Лаҳза». Хабарлар. 20.10 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Шаҳар муаммолари». 21.15 «Кашфиётлар оламида». 21.55 «Жаҳон киноси юлдузлари». Одри Хёпберн. 22.35 «Катта йўл бошида». Бадиий фильм. 2-серия.

● **МТ I**

8.30 Долзарб репортаж. 8.50 «Шундай ғалаба қиламиз». Фильм-спектакль. 11.45 Болалар соати. 14.45 «Имтиҳон олдидан». Бадиий фильм. 15.50 «Қизиқувчилар олами». 16.05 «Россия тароналари». 16.20 Мультфильм. 16.30 «Болалар мусиқий клуби». 17.15 «Чемпионлар билан биргаликда». 17.30 Сиёсий мулоқотлар. «Вазият». «Иш ташлайдиган вақтми?» 18.00 ТСН. 18.15 Ишчан чопар. 18.30 Мультфильм. 18.50 «Кинопанорама». 21.15 «ВИД». таништиради. «Мўъжизалар майдони». 22.00 С. С. Прокофьев туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган тантанали кеча. 24.00 «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

● **МТ II**

8. 15 Ўқув кўрсатувлари.

12.05 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 13.25 «Планета». Халқаро программа. 14.25 «Тонг юлдузи». 15.30 Ритмик гимнастика. 16.55 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 19.45 Москва Давлат филармонияси яккахонлар ансамблининг концерти. 21.15 СССР Олий Кенгашининг сессиясида. 22.15 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 00.20 «Театр мавсуми». Бадиий фильм.

• 24, чоршанба

● **ЎзТВ I**

8.15 «Ёшлар — жамиятимиз келажаги». Кинопрограмма. 9.00 Болалар учун. «Қўшиғим, жон қўшиғим». 9.50 Тўра Сулаймон. «Сайёралар нотинч...». 10.15 «Ой бориб, омон қайт». Бадиий фильм. 18.05 Мультфильмлар. 18.35 Шеърият дафтаридан. 19.00 «Яхшидан боғ қолади». 19.50 «Ўзбек атамашунослик муаммолари». 21.15 «Ёшлик оқшоми». Ёшларнинг халқаро бирдамлик кунига бағишланади. 22.20 Деҳқонларнинг долзарб вазифалари. 22.35 «Олмос камар». Видеофильм, 2-қисм.

● **ЎзТВ II**

19.05 «Тошкент» студияси кўрсатади. 20.00 «Пульс». Хабарлар. 20.20 Гитара тароналари. 21.15 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Шаҳризоданинг саволлари». 22.15 «Катта йўл бошида». Бадиий фильм. 3-серия.

● **МТ I**

8.30 Ишчан чопар. 8.50 Мультфильмлар. 9.15 «Чемпионлар билан биргаликда». 9.30 «Бегона ер йўқ». Бадиий фильм. 1-серия. 10.45 «Болалар мусиқий клуби». 14.45 «Қумликдаги икки киши». Бадиий фильм. 15.50 «Қизиқувчилар олами». 16.05 «Мусиқий хазина». 16.40 «Биринчи номерли цех». Телефильм. 17.00 Болалар соати. 18.00 ТСН. 18.15 «XXI аср — халқаро оилавий туризмнинг юз йиллиги». 19.15 «Бегона ер йўқ». Бадиий фильм, 1-серия. 21.15 «Қалбим, отлан...» Телефильм. 21.15 «Тамбов хазинабони». Фильм-концерт. 22.40 «Телескоп». 23.40 Футбол. Европа чемпионлари кубоги. Ярим финал.

● **МТ II**

8.15 Ўқув кўрсатувлари.

12.05 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 16.15 «Хулқ-атвор». Аҳлоқ этикаси. 17.00 «Арафада». Экологик муаммолар ҳақида. 18.20 Коллаж. 18.25 Россиянинг парламент хабарномаси. 18.40 Кичик триптих. 19.45 «С. Есенин хотирасига поэма». 21.15 СССР Олий Кенгашининг сессиясида. 22.15 «Йигитларнинг гули». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.

• 25, пайшанба

● **ЎзТВ I**

8.15 Ҳужжатли фильмлар экрани. 9.15 Сув полоси бўйича СССР чемпионати. 9.45 «Автомобилдан сақланинг». Бадиий фильм. 18.05 Мультфильм. 18.15 Алифбо сабоқлари. 18.50 «Фан» телеойномаси. 19.50 Самарқанд вилояти Ургут шаҳар «Баржуш» ансамблининг концерти. 21.15 «Ижод саҳифалари». Шоислом Шомуҳаммедов 22.20 «Олмос камар». Видеофильм, 3-қисм. 23.20 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Бахтингдан кўр». 1-кўрсатув.

● **ЎзТВ II**

19.05 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Бу оқшомда». 21.15 «Бу оқшомда» кўрсатувининг давоми. 22.15 «Одерда баҳор». Бадиий фильм.

● **МТ I**

8.30 ИИВ маълумотларига кўра... 8.50 Мультфильмлар. 9.25 «Бегона ер йўқ». Бадиий фильм. 2-серия. 10.40 Футбол. Европа чемпионлари кубоги. 14.45 «Ҳаёт оша кўприк». Бадиий фильм. 1-серия. 16.00 «Қизиқувчилар олами» 16.15 «Поэзия». 16.30 «Ғолиблар. 17.30 «Экранда «01» хизмати». Ёнғиндан эҳтиёт бўлиш ҳақида фильмлар. 18.00 ТСН. 18.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 19.00 «Россия тароналари». «Тўймаада» вокал ансамбли ижро этади. 19.10 «Бегона ер йўқ». Бадиий фильм. 2-серия. 21.15 «Инсон ва қонун». 22.30 «Меридиан». Халқаро янгиликлар. 22.45 «Қўшиқ ҳақида хотира.

● **МТ II**

8.15 Ўқув кўрсатувлари.

12.10 «Йигитларнинг гули». Бадиий фильм. 1-серия. 13.15 Россиянинг ҳужжатли экрани. 14.30 Мультфильм. 14.40 Ритмик гимнастика. 16.00 «Яширин куч». Телефильм. 17.00 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 19.45 В. А. Моцарт. Опералардан рақслар. 20.00 «Вертикаль». Ҳужжатли фильм. 21.15 СССР Олий Кенгашининг сессиясида. 22.15 Телефильм. 22.45 Концерт. 23.05 «Уман боғи». Телефильм. 23.15 Хоккей. Жаҳон чемпионати.

• 26, жума

● **ЎзТВ I**

8.15 «Турналар: «Қўриқхона мамлакатнинг виждони». Телефильмлар. 9.15 «Уйғур оиласи». Фильм-концерт. 9.45 «Баҳорги таътил». Бадиий фильм. 18.05 Мультфильм. 18.15 «Учқун». 19.00 «Янги Иттифоқ шартномаси лойиҳаси: фикр ва мулоҳазалар». 19.50 «Бунёдкор». 21.15 «Маърифатнома». 21.55 Тижорат хабарлари. 22.20 «Деҳқонларнинг долзарб вазифалари». 22.35 Юнус Ражабий номидаги ёш мақом дастаси ижрочилари 1-регионал танлови ғолибларининг концерти.

● **ЎзТВ II**

19.00 «Қизиқарли учрашувлар соати». 20.00 «Пульс». Хабарлар. 20.10 Эсдалик учун дастхат. 21.15 «Олтин сур». Бадиий фильм.

● **МТ I**

8.30 Болалар учун фильм. «Биз Тишкани қандай изладик». 9.30 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 10.15 «Инсон ва қонун». 14.45 «Ҳаёт оша кўприк». Бадиий фильм. 2серия. 15.50 «Меҳр-шафқат ороли». Телефильм. 16.10 Мультфильм. 16.20 Ҳужжатли фильм. 17.00 «Мулоқот-анжуман». 17.30 «Сиз яратган боғ». 18.00 ТСН. 18.20 Режиссёр А. Шахмалиева фильмлари. «Афсона». 1 ва 2-сериялар. 21.15 Хоккей. Жаҳон чемпионати. Танаффус пайтида — Спорт ҳамма учун. 23.00. «ВИД: таништиради». 01.00 «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

● **МТ II**

8.15 Ўқув кўрсатувлари.

12.05 «Йигитларнинг гули». Бадиий фильм. 2-серия. 13.30 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 15.05 Коллаж. 16.10 «Санъат календари». 16.40 Россиянинг парламент хабарномаси. 16.55 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 19.45 «Чернобиль — кўмак». 21.15 «Қора тоғ». Бадиий фильм. (СССР — Ҳиндистон). 22.45 «Қарашлар». Телефильм. 23.15 Чернобилдаги фожианинг беш йиллигига бағишланган концерт-реквием. Киевдан кўрсатилади.

• 27, шанба

● **ЎзТВ-I**

8.00 «Ассалому алайкум». 9.00 «Актёрлар ва роллар». Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Лутфулла Саъдуллаев. 10.10 «Бу сирли олам...». 10.50 «Дўстлик ришталари». 11.30 Араб тили. 12.00 «Йўлбарс». Бадиий фильм. 13.15 «Ёшлик» студияси кўрсатади. 2x2=5. 15.15 Ўзбекистон Давлат телерадиоси камер оркестрининг концерти. 15.45 Жиззах ноҳияларaро ишлаб чиқариш таъминот бирлашмасида. 16.15 «Оққўрғон жилолари». 18.00 Мультфильм. 18.20 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар». 19.00 Ўзбек тилини ўрганамиз. 19.50 «Истеъдод». Ижодкор ёшлар ҳақида адабий кўрсатув. 21.15 Оқшом эртаклари. 21.30 Ботир Зокиров номидаги жумҳурият ёш хонандалари I танлови. Концерт. 22.00 «Ҳафтанома». 23.00 Ботир Зокиров номидаги жумҳурият ёш хонандалари I-танлови.

● **ЎзТВ II**

9.00 **Душанбе кўрсатади.**

● **МТ I**

7.30 ТСН. 7.50 Дунё халқларининг ижоди. 8.20 «Сиз яратган боғ». 8.50 «Муҳофаза•ёрлиғи». 9.20 «Бурда моден» таклиф этади. 9.50 «Афғонистонга командировка». Телефильм. 10.30 «Тонг юлдузи». 11.30 «Ўз-ўзингга кўмаклаш». 12.15 «Ёқимли овознинг майин товуши...». 13.00 «Букри тойчоқ». Концерт. 15.45 «Халқаро панорама». 16.35 Мультфильм. 17.15 Сиёсий мулоқотлар. «Ким аслида ким?» 18.45 Қўшиқлар. 19.15 Хитой Марказий телевидениесининг кечаси. 21.15 Хитой Марказий телевидениеси кечасининг давоми. 23.15 «Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг».

● **МТ II**

8.15 Мультфильм. 8.35 Рус тили. 9.05 «ТВ Ти-Ви ҳақида». 10.00 Чернобилдаги фожианинг беш йиллигига бағишланган концерт-реквием. Минскдан кўрсатилади. 12.00 «Ҳамдўстлик» видеоканали.

15.15

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

18.15 «Ҳайвонот оламида». 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Ксения Георгиади куйлайди. 21.15 «И. В. Ильинский. Ҳаёт сабоқлари». Фильм-портрет. 22.15 «Деярли кулгили воқеа». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.

• 28, якшанба

● **ЎзТВ I**

8.00 «Ҳафтанома». 9.00 «Менга қарата олма от». Бадиий фильм. 9.35 «Қўнғироқли ёлғончи». Йўлдош Охунбобоев номидаги жумҳурият ёш томошабинлар театрининг спектакли. 11.00 «Ўзбекистон спорти». 11.35 «Китоб ва ҳаёт». 12.05 «Шаҳрисабз — ипак шаҳри». Телефильм. 12.35 Концерт. 13.15 «Сени кутамиз, Темур». Бадиий фильм. 14.45 Алифбо сабоқлари. 15.20 «Қишлоқ жамоли». 18.00 Мультфильмлар. 18.25 Болалар учун «Кичкинтой». кўрсатуви. 18.55 «Сиҳат-саломатлик». 19.50 «Истиқбол». 21.15 «Якшанба оқшомида». Мусиқий кўрсатув. 22.20 «Деҳқон ва замин». 23.00 «Кино, кино, кино».

● **ЎзТВ II**

9.00 **Душанбе кўрсатади.**

● **МТ I**

7.30 ТСН. 7.45 Ритмик гимнастика. 8.15 «Спортлото» тиражи. 8.30 «Эрта саҳарлаб». 9.30 «Ватан хизматида». 10.30 Тонгги дам олиш программаси. 11.00 «Ҳайвонот оламида». 12.30 «Қишлоқ янгиликлари». 13.30 «Здоровье». 14.00 «Шеърият лаҳзалари. 14.05 «Зверобой»» бадиий фильми таништирилади. 14.45 «Марафон-15». 15.50 Чет эл композиторлари ижросида халқ оҳанглари. 16.50 «Тўсиқ бўйлаб». 17.20 Эстрада концерти. 17.50 «Уолт Дисней таништиради...». 18.40 Оила экрани. Бадиий фильм. 21.15 «Брэйн ринг. «Нима, Қачон, Қаерда?» клубларининг чемпионати. 21.55 «Хронограф». 22.10 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 00.25 Катталар учун мультфильмлар.

● **МТ-II**

8.15 Телефильм. 8.35 Кулги кечаси. 11.25 «Европанинг маданий марказлари». Илмий-оммабоп фильм. «Лиссабон». 12.25 Коллаж.

12.30

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

16.00 Педагогика ҳамма учун. 17.00 «Бувам замонидан бери». Ҳужжатли фильм. 17.20 «Планета». Халқаро программа. 18.20 Россиянинг парламент хабарномаси. 18.35 Мультфильм. 18.45 «Алиса». Маданият бўйича халқаро Европа журнали. 19.45 Бадиий гимнастика. 21.15 Телефильм. 21.50 Муаллифлик телевидениеси. 22.35 Хоккей. Жаҳон чемпионати. 23.20 Муаллифлик телевидениеси. 00.05 Американа футбол. Жаҳон лигаси биринчилиги.

Бир пиёла чой баҳона

Дам олиш саҳифаси

ТУҲФА

Элликқалъа районидаги «Қирққизобод» жамоа хўжалигида маданий-маиший бинолар қурилишига алоҳида эътибор берилаяпти. Яқинда 95 ўринли боғча қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Айни кунларда эса уч қаватли ўрта мактаб биносини бунёд этиш жадал давом этмоқда.

Б. ДУСЧОНОВ.

* * *

Яқинда Самарқанд районидаги Туркман қишлоғида яна бир қулайлик яратилди. Бу ерда янги, замонавий услубда қурилган маданият уйи қад кўтарди. Унга «Соҳибкор» деб ном берилди.

А. МУҲАММАДАЛИЕВ.

Саодат ёшлигиданоқ санъатнинг сеҳрли оламига қизиқиб қолди. Орзу кейинчалик уни Термиздаги мусиқа мактабига етаклади. Бу ерда дутор чалиш бўйича маҳоратини оширгач, Ангор районидаги болалар мусиқа мактабига йўлланма олди. Айни кунларда у ёшларга дутор чалиш сирларини ўргатаётир.

СУРАТДА: С. Норматова машғулот пайтида.

Х. МАМАТҚУЛОВ олган сурат.

САВР

21 апрелдан кирувчи ҳижрийча савр авжи баҳор давридир. Кун узайиши давом этиб, қуёш тафти орта боради. Унга сайин далаларда, боғларда, яйловларда меҳнат авжи кучаяверади.

Қишлоқ меҳнаткашлари нainки ҳар кундан, балки ҳар дам, ҳар дақиқа, ҳар сониядан унумли фойдаланиш пайида бўлишади. Улар энди безовтаю бедор, ўз қистови ўзи билан бўлишади.

Ҳа, Алишер Навоий айтмиш: «Эл маъмурлиғи — алардин, олам аҳли масрурлиғи — алардин!»

Мана бу тавсиф — саврда гулдурос момақалдироқлар ато этадиган шарофатли ёмғир хусусида:

Самода парча булут,
Ёмғир ёғиб ўтдимикан?
Инжудай томчилардан
Гул-лолалар битдимикан?

Бу ойнинг моҳияти деҳқоннинг: «Савр кирди —давр кирди» деган нақлида мухтасар мужассамлашгандир. Бу — табиат учун гуркираш, деҳқон учун жўшли давр келди, демакдир. «Савр бўлмай — тавр бўлмас» деганлари шундан.

Саврда очилар тоғлар
лоласи,
Меҳнатда билинар одам
боласи.

Энди дилбар турналарнинг арғимчоқ ташлаганча савр кўкида, соғинч оғушида чиройли парвоз қилиб, диёримизга келишини томоша қиласиз:

Ҳамал ўтиб, ташриф
буюрди савр,
Ҳар дами ғанимат,
ўзгача тавр.

Ҳа, савр бу табиатнинг гуркираган ойигина эмас, шу билан бирга деҳқону боғбон, чўпон фидойи меҳнатининг авжланиб бориш даври ҳамдир.

«Пахта — фил экин» дейдилар. Аввало, у офтобдан филдай тафт-ҳарорат олса, пахтакордан ҳам шунча куч-қувват олади. Шундагина саховатини аямай, юксак хирмон ато этади, бирингни ўн эмас, юз қилиб қайтаради.

Алишер Навоий ўз замонидаги беҳимматларни чигит саховатига қиёслаб, шундай танқид қилади:

Чигит ерга кириб,
чечак бўлди,
Қурут жондан кечиб,
ипак бўлди.
Чигитча қудратинг йўқму?!
Ипакча ҳимматинг йўқму?!

Улуғ бобомиз бошқа бир байтида чигитни шундай таърифлайди:

Ажаб йўлдур тамомий
меҳнату ранж,
Ва лекин, ҳар қаричда,
бир ниҳон ганж.

Хуллас, энди ҳар ниҳол — деҳқон фарзанди, ҳар кўчат — боғбон дилбанди. Парвариш ҳам шунга яраша, рисоладагидай бориши табиийдир.

Она замин, жондан
боғландим,
Ўзингсан ҳаётим,
дилбандим,
Бердинг ўзинг чексиз
куч-қудрат,
Ҳар заҳматга обдон
чоғландим!

Р. ЖУМАНИЁЗОВ.

Ўтган йили декабрда Теҳронда Фирдавсий «Шоҳнома»сининг минг йиллиги нишонланган эди. Бўлиб ўтган тантаналарда жаҳоннинг жуда кўп уламолари билан бир қаторда таниқли навоийшунос олима Суйима Ғаниева ҳам иштирок этди. Теҳрондаги кутубхона ва қўлёзма хазиналари билан танишаркан, опанинг фикри-зикри улуғ бобомиз Алишер Навоийга оид кўпроқ маълумотлар тўплаш билан банд бўлди. Суйима опа ўзбек олимларидан биринчи бўлиб улуғ шоир дастхатини ўз кўзи билан кўрди. Олима шоир ватанига кўпгина ноёб китоблар билан бир қаторда Теҳрон дорилфунуни марказий кутубхонасида сақланаётган, фанда ҳали маълум бўлмаган Навоий асарлари луғатидан сурат нусха олиб келдилар.

Луғатшунос ҳар бир сўз маъносини тасдиқлаш учун бир байт мисол келтиради. Эллик сўзига қуйидаги байт мисол тариқасида келтирилган: эллик — ташдид ила елли демакдир. Байт:

Эллик била алтмишқа етти
қадамим,
Не маъники бўлмади эркин
рақамим.

Тергамак сўзининг маъноси қуйидаги байт билан исботланган. Тергамак — менъ ўлмак демакдир. Байт:

Халойиқ ҳар не қилса
тергамак йўқ,
Не қилғани ёмон қилдинг
демак йўқ.

Араб ёзувида шакли бир хил ёзиладиган сўзлар унда алоҳида-алоҳида берилган: тун — дун, яъни геча демакдур; тўн — либоски гийарлар. Байт:

То қизил тўн ичра бўлди
жилвалар моҳим менинг,

ЯНГИ ТОПИЛМА

Алишер Навоий асарлари бўйича тузилган ушбу ўзбекча-туркча луғат 70 бетдан иборат. Қўлёзма чиройли хат билан битилган. Луғат охирида тузувчининг исми-шарифи аниқ кўрсатилган: Ражаб ибни Муҳиб Али Шомлу. Тарихи 1599 йил.

Луғатдаги биринчи сўз: абушқа — аврат сўзидир. Шу сўз қўлланилган байт келтирилади:

Бир ёндин ўғул ғаму
шиканжи,
Бир ёндин абушқа дарду
ранжи.

Луғат охиридаги сўз: йўлдамақ — йўл гўстармак. Байт:

Ул замон лутф бирла қўлда
қўлум,
Дахи ўз жонибға йўлда
йўлум.

Ушбу топилма араб-форс алифбоси бўйича тузилган бўлиб, унда Алишер Навоий асарларидаги мингга яқин сўз туркча изоҳланган. Сўз маънолари ихчам, содда ифодаланган: тўкуз — маъмур; илтурамақ — йилдирамақ, зия вермак; белгурмак — билдурмак; битмак— йазмақ; оқармоқ — ағармақ маъносини беради.

Меҳр этар ҳар дам шафақ
хунови ичра изтироб.

Луғатда асосан сўзларнинг кенг ишлатиладиган бир маъносигина берилади. Масалан луғатшунос ақсум сўзининг пушаймон маъносини келтиради: ақсум — пушаймон демакдур. Байт:

Май ичсанг ўлмагил ақсумки
пири дайр деди,
Ки бу иш ўлди бизнинг дайр
аро гуноҳ, ёзуқ.

Айрим сўзлар изоҳидагина икки маъно қайд қилинган: сизмак—йазмақ ва нақш этмак маъносинадур. Ёпмоқ сўзининг ҳам икки маъноси кўрсатилган: ёпмоқ—қабамақ ва ўртмак. Байт:

Юзунг олдида ҳар нафас
тутма кўзгу,
Қуёшни қамар ёпмоқ эрмас
муносиб.

Луғат 24 ҳарфга бўлинган. Ҳар бир ҳарфга бирдан то 20 тагача сўз келтирилган. Масалан, айн ҳарфига битта алола— ғовғо; ғалаба. Ғайн ҳарфига иккита: ғоза—қизил, ғина (қўшимча) сўзлари келтирилган. Энг кўп сўзлар ўзбек тилига хос алиф, те, ёй ҳарфларига келтирилган. Изоҳланувчи сўзлар Навоийнинг асосан шеъриятидан олинган. Бор сўзига «Ҳазойин-ул-маоний»дан бир байт мисол келтирилади:

Кимки анинг бир малак
сиймо париваш ёри бор,
Одами эрмас малак бирла
паридин ори бор.

Муаллиф сўз тузилишини аниқ кўрсатиш мақсадида сўзларни алифбо тартибида бўлиб чиққан. Улар таркибидаги иккинчи ҳарфни таъкидлаш мақсадида уларни яна уч: фатҳали, заммали, касрали бўлимларига бўлади. Бу нарса сўзнинг товуш тузилишини аниқлашда катта аҳамиятга эга. Ўрта аср қоидалари асосида китобат қилинган ушбу луғатда изоҳланаётган сўз қизил сиёҳда ажратиб кўрсатилган. Бу нарса ўқувчини у ёки бу сўзни тез топишга ёрдам беради. Мисол сифатида келтирилган байт мисралари эса бир-биридан уч қизил нуқта (.:.) билан ажратиб кўрсатилади. Бу нуқталар қадимги қўлёзмаларда махсус тиниш белгилари бўлганлигини кўрсатадиган ҳужжат сифатида диққатга сазовордир. Ноёб топилмани ўқиш жараёнида ундан эски ўзбек тилига оид жуда кўп маълумотлар олиш мумкин. Луғатда отлар бош келишикда, феъллар турли шаклларда берилган.

Масалан илқи — йилқи бош келишикда қуйидагича берилган. Илқи—йилқи демак. Байт:

От анга берурки юз илқиси
бор,
Сийм анга берурки юз
илқиси бор.

Хуллас ўрта аср илмий анъаналари асосида тузилган ушбу луғат бир томондан Алишер Навоий асарларини ўқиш, ўрганиш ўша даврдаёқ катта қизиқиш уйғотганлигини кўрсатса, иккинчи томондан бугунги ўқувчи учун шоир асарларидаги эски ўзбек тилига оид сўз маъноларини аниқлашда катта аҳамиятга эга. Ушбу луғатни синчиклаб ўрганиш эски ўзбек луғатчилик мактаби ҳақида янги маълумотлар беради.

Э. УМАРОВ,
филология фанлари доктори.

ОЛТИН ОЛМА, ОЛҚИШ ОЛ

Фидойи шифокорлар ҳақида ёзиш осон эмас. Негаки, улар ниҳоятда камтарин бўладилар. Низомиддин Рўзимбетов ҳам ана шундай инсонлардан. Хушмуомала, ишини яхши билади.

Марҳум отаси Жалолиддин Рўзимбетов ўткир билими, халқ табобатидан хабардорлиги, қадимий ўзбек ёзувини чуқур билиши туфайли ҳамқишлоқлари ҳурматига сазовор бўлганди. Низомиддин ҳам ота изидан бориб, эски ўзбек ёзуви имлосини ўрганди. Кейинчалик шифокорликка ихлос қўйиб, олийгоҳда таълим олди.

Яқинда унинг тиш дўхтирлик фаолияти бошланганига 25 йил тўлади. Олийгоҳни тугатган йили Қарши чўлларида иш бошлади. Шу ерда бахтини топди, Зиёкор Ҳидоятхон исмли қиз билан танишиб, турмуш қурди. Ҳозир беш фарзандлари бор. Катта ўғиллари ҳарбий хизматда, қизлари Нукус дорилфунунида таълим олмоқда.

— Болалар билан ўралашиб қолганимда Низомиддин акам яқин кўмакчим бўладилар, — дейди Ҳидоятхон.— Ошхонага ўтсам, у киши жажжиларга қарайди. Хуллас, уйда ҳам тиним билмайдилар.

— Ҳа, тўғри айтаяптилар Катта қизим ишга яраб қолганидан кейингина уй юмушларидан озод бўлдим, —деди кулимсираб хонадон соҳиби.

Низомиддиннинг ишини кузатсангиз, камтарона меҳнатига таҳсин ўқийсиз. У ҳар сафар муолажадан олдин илиқ сўзлар билан бемор кайфиятини кўтаришга одатланган. Тиш олиш ёки даволаш осон иш эмас. Чунки унинг илдизлари мия ва марказий асаб системалари билан боғланган. Бундан ташқари касал тишлар юрак, буйрак, оёқ бўғинларига зарар етказади. Оқибатда турли касалликларни келтириб чиқаради.

— Дўхтиримиз тишларни оғриқсиз, билинтирмай олади, — дейди Низомиддин хизмат қилаётган Тўрткўл тўқимачилик ип-йигирув фабрикаси касаба уюшмаси раиси О. Авазов. — Шу боис мижозлари кўп. Олис-яқиндан суриштириб, ахтариб келадилар.

Низомиддин Рўзимбетов саккиз йилдирки, фабрика ишчи-хизматчиларига, шу яқин орадаги аҳолига хизмат кўрсатиб, олқиш олмоқда. Яқинда тиш даволайдиган янги асбоб ўрнатилди. Натижада муолажада замонавий усуллардан фойдаланиш имконияти туғилди.

Ш. РАЗЗОҚОВА.

ТУРФА ОЛАМ

ГИЛОС ВАТАНИ

Маълум бўлишича, эндиликда ҳаммага маълум мевали дарахт — гилос Кичик Осиёда пайдо бўлган экан.

У бу ердан Оврўпога ўтади. Эрэзлик Теофраст (эрамиздан аввалги IV аср) бу тўғридаги дастлабки маълумотларни ёзиб қолдирган. Катта Плиний (эрамизнинг I асри) гилоснинг тўққиз нави тўғрисида ахборот беради.

Ҳозирги кунда эса ажойиб бу мевали дарахт навлари икки юздан ошди.

ТОВУҚЛАРГА... КЎЗОЙНАК

Фермер Жон Пирс хонадонига меҳмон бўлиб келган кишилар унинг уйи олдида кўзойнак тақиб қўйилган... товуқлар ва хўрозларни кўриб, ҳайратдан ёқа ушлайдилар.

Маълум бўлишича, Пирс сотиб олган паррандалар ниҳоятда уришқоқ чиқиб қолишди. Натижада уларнинг сони кундан-кунга камая бошлади.

Маҳаллий ветеринар нима қиларини билмай гангиб қолган уй эгасига товуқлар учун... кўзойнаклар буюришни маслаҳат қилди. Табиатан кўзлари ожиз бўлган паррандалар яхши кўра бошлашгач, ўзларининг ҳужумкорликларини йўқотишди.

ҒАЛАТИ ЛОЙИҲА

Загреблик қурувчи муҳандис Драгомир Журжевич Пизан минорасини қутқаришнинг ўзи ишлаб чиққан шаклини таклиф этди.

У минорани ичидан бетон ва арматура билан мустаҳкамлашни режалаштирди. Ўшанда ташқи томонидан ҳеч нарсани кўриб бўлмайди. Иш бир йил мобайнида олиб борилганидан сўнг иморат саккиз балли зилзилага ҳам бардош бера олади.

Энг муҳими, Журжевич ишлаб чиққан лойиҳа итальянлар яратган энг яхши чизмалардан уч бор арзондир.

ИККИНЧИ ИСТЕЪДОД

Қўқондаги кўн-хром ишлаб чиқариш бирлашмасининг комсомол-ёшлари орзуларига эришдилар. Корхона комсомол комитетининг ташаббуси билан бу ерда «Ниҳол» ҳаваскорлик дастаси ташкил этилиб, турли халқ чолғу асбоблари билан таъминланди. Бирлашма халқ истеъдодлари қардош халқлар куй ва қўшиқларидан иборат дастлабки концертларини корхона меҳнат аҳлига бағишладилар. Ҳаваскор санъаткорларга Ҳамза номидаги Қўқон шаҳар театрининг актрисаси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Х. Умарова раҳбарлик қилмоқда.

ҲИКМАТ

- Кишининг гўзаллиги — унинг тилидан билинур.
- Бирор нарсани қаттиқ севиб қолиш кўзни кўр, қулоқни кар қилиб қўяди.
- Ер юзида битта жиноятга берилган жазо Ер аҳли учун қирқ кун ёмғир ёққанидан афзалдир.
- Одамларга сув улашувчи киши ҳаммадан кейин ичади.
- Оғирлик ва юввошлик инсоннинг ютуғидир. Уни тарк этишлик эса зиёнкорликдир.
- Одамларнинг ёмони — ўз аҳлу аёлига бахиллик ва қизғанчиқлик қиладиганидир.
- Кишидаги энг ёмон хислат — ўта бахиллик ва ўта қўрқоқликдир.
- Қарзини узмай дунёдан ўтган одам, то ўша қарзи узилмагунча қабрида кишанланган ҳолда ётади.
- Қариндошнинг қариндошга қилган садақаси — ҳам садақа, ҳам қариндошлик мурувват ҳукмидадир.
- Қариндошларга мурувват қилиш, хушхулқлик ва яхши қўшничилик — юртни обод ва умрни зиёда этади.
- Узилиб кетган қариндошларингга мурувватли бўл. Биров сенга ёмонлик қилса ҳам, сен унга яхшилик қилавер. Гарчи ўзингнинг зарарингга бўлса ҳам ҳақ сўзни сўзла.
- Тонгги уйқу ризқни қисқартиради.
- Отага итоат қилиш — Тангрига итоат қилишдир. Унинг олдида гуноҳ қилиш тангри олдида гуноҳкор бўлиш билан баробардир.

БОШҚОТИРМА

1. Янги йил меҳмони. 2. 30 ёки 31 кунлик давр. 3. 365 ёки 366 кунлик давр. 4. Қардош жумҳурият. 5. Қора денгиз бўйидаги курорт шаҳарлардан бири. 6. Фойдали ҳашарот. 7. Тикувчилик қуроли. 8. Игнабаргли дарахт. 9. Қўл, оёқсиз эшик очар. (Топишмоқ). 10. Ёзувчи Ойбек асарларидан бирининг бош қаҳрамони. 11. Атоқли халқ бахшиси Эргаш Жуманбулбул ўғли достони. 12. Норин дарёси ҳавзасидаги музлик номи. 13. Туркман шўро адабиёти асосчиларидан бири, ёзувчи. 14. Совет фазогир учувчиси. 15. Иттифоқимиздаги энг катта тоғ тизмаси. 16. Қадимий халқ касбларидан бири. 17. «Қарға ва тулки» масали муаллифи. 18. СССРдаги дарё. 19. Асар ижодкори. 20. Ўғил болалар исми.

Тузувчи Анвар МИРЗАЕВ.

* * *

9 февралда эълон қилинган бошқотирмага муштарийлардан кўплаб хат олдик. Улар орасида самарқандлик Н. Ражабова, А. Хўжаева, Х. Мўминова, Х. Хидиров, қорақалпоғистонлик О. Сейтимбетова, У. Адамбоева, Ф. Реимов, сирдарёлик З. Амираева, Р. Абдалимова, андижонлик М. Мамажонов, Х. Расулов, С. Саидмаҳмудов, тошкентлик М. Султонхўжаева, Р. Ирисбоева, фарғоналик Ҳ. Аҳмаджонова, Г. Хўжаева, жиззахлик Г. Беккулова, бухоролик Г. Сафарова, сурхондарёлик Р. Абдиева саволларга тўғри жавоб йўллашган.

Бошқотирма жавоби:

Очқич: 1. Гули. 2. Ойбек. 3. Шатранж. 4. Достон. 5. Юсуф. 6. Шеър. 7. Лавҳ. 8. Сўз. 9. Ғазал. 10. Чистон.
Маснавий:
Юзидан кўнгулларга айшу тараб,
Сўзидин баданларға дафъи тааб,
Очуғ чеҳраси тоза гулдин нишон,
Ҳадисиға булбул бўлур жон фишон.

Шахмат тожи соҳиблари

РОБЕРТ ФИШЕР

1943 йилда Чикагода туғилган, Жаҳоннинг 1972—1975 йиллардаги 11-шахмат тождори. У саккиз марта АҚШ чемпиони, ўнлаб мусобақалар ғолиби, 1970—72 йилларда Оскар мукофотининг соҳиби бўлган.

Шахматни Фишердан кўпроқ қадрлайдиган одамни топиш қийин. Бу ўйин — унинг жони-дили. Ундан: «Дўстларингиз кўпми?» деб сўраганларида:

— Шахматни яхши кўрадиган одамларнинг ҳаммаси дўстларим, — деб жавоб берганди у мухбирга.

Фишер шахмат тахтаси қаршисига ўтирганда ўта назокатли, одобли ва маданиятли эканлигини яна бир карра намоён этарди. Ҳолбуки, ўша вақтларда баъзи мухбирлар уни шахмат тахтаси қаршисида ўтирган қотил қиёфасида тасвирлашга ҳаракат қилардилар.

Фишер бир куни меҳмонга борганда мезбоннинг жажжи ўғли шахматга қизиқишини билиб, у билан ўйнаб кўрди. Роберт уйга қайтаётганида индамай борар, уни қандайдир хаёл қийнарди. Ниҳоят, у шеригига ёзилди: «Болакайни кетма-кет олти марта ютиб, тўғри қилдимми? Унинг шахматга ихлоси сўниб кетмасмикин?» —дея оғиргина нафас олиб қўйди.

— Роберт, сиз учун муҳими нима — пулми ёки шахмат? — деб андишасиз хорижий мухбирлардан бири савол берганда, Фишер қизариб кетган, жавоб бермай мухбирдан юзини ўгирганди.

Ҳа, уни таъмагир деб таърифлашарди. Чунки Спасский билан бўладиган (1972 йил) жаҳон биринчилиги учун матчдан олдин мукофотни икки ҳисса оширишни талаб қилиб, ўйиннинг ўтказилишини хавф остида қолдирганди. Негадир ўшанда ҳеч ким медалнинг иккинчи томони борлигини ҳисобга олмаганди. Мукофотнинг икки ҳисса ошиши баҳс обрўси ҳам икки ҳисса ошишига олиб келарди.

Спасский билан баҳсда ғалабага эришган Роберт ўзини таъмагир деб юрганларни лол қолдирди. Номидан тижорат мақсадида фойдаланишга рухсат берса, унга 10 миллион доллар тўлашмоқчи бўлишди. Фишер эса шахматга алоқаси йўқ бундай шартномадан воз кечди. Энди таққослашингиз учун Спасский—Фишер баҳсига қўйилган мукофот қийматини келтирайлик. У атиги 125 минг доллар эди.

Луганода бўлган олимпиадага Фишер ҳам келганди. Ўйинлар ўтказиладиган жойлар ёмонлигини кўргач, у ҳакамлардан шароитни яхшилашни талаб қилди. Аммо унинг гапи инобатга олинмагач, катта мукофот пулидан воз кечиб, мусобақада қатнашишдан бош тортди. «Хўш, бу ҳам ўзига яраша фишерча феъл-атворми?» —деган савол туғилади. Йўқ, асло бундай эмас. Биринчидан, «у маданиятли шахматчи эканлигини, иккинчидан, пул деб ёмон шароитларда шахмат ўйнашни ўзига афзал кўрмади».

Ҳолбуки, ўша олимпиадада иштирок этган шахматчилар кейинчалик шароит ёмонлигини тан олишганди. Ўз-ўзидан савол туғилади: «Ҳозир шахмат мусобақалари ўтказиш учун қулай жойлар танланишида Фишернинг хизмати йўқмикин?»

Роберт Жеймс Фишер афсонага айланган ва шахматда абадий ўчмас из қолдирган шахсдир.

Мана, унинг шахматдаги ижодидан бир намуна. Қуйидаги вазият Бирн—Фишер учрашувида юзага келган. Қора доналар билан ўйнаган Роберт ҳозиргина отини қурбон қилди. Бу унга баҳсда узил-кесил устунликка эришиш ва ғалаба қилиш имконини берди. Бир таҳлил қилиб кўринг-чи?

Анвар ИНОҚОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг шахмат шарҳловчиси, СССР спорт усталигига номзод.

Муҳаррир
Н. ЕҚУБОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»
(«Сельская правда»)
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском языке.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими— 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 33-54-33. 32-56-36, Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Безатиш бўлими—32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

БУЮРТМА № 5096. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64602. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12